

HØRINGSSVAR

vedrørende

Rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

dommerfuldmægtigforeningen

Justitsministeriet

København, den 31. januar 2014

Vedr. Høring over Rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager, Deres sagsnr. 2013-4000-0081

Justitsministeriet har ved e-mail af 20. december 2013 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til Rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager afgivet af udvalget af samme navn.

Indledningsvist skal foreningen endnu engang gøre opmærksom på, at det er beklageligt, at foreningen ikke har været repræsenteret i udvalget, ikke mindst henset til, at foreningens medlemmer behandler op mod 25 % af de civile sager ved domstolene og deltager i forberedelsen af en endnu større procentdel. En henvendelse fra foreningen til Justitsministeriet herom er forblevet ubesvaret, og deltagelse i enkelte følge-gruppemøder for effektiviseringsarbejdet med deltagelse af et større antal interesseorganisationer har, efter foreningens opfattelse, langt fra været tilstrækkelig. Yderligere er det foreningens opfattelse, at også repræsentanter for retternes kontorphonale burde have været inddraget direkte i udvalgsarbejdet.

Foreningen har forelagt rapporten for foreningens civilfagudvalg, og foreningen har nedenstående bemærkninger til udvalgets rapport samt bilag. Foreningen skal herved beklage, at nogle af de nedenfor nævnte synspunkter burde have været fremsat i forbindelse med foreningens høringssvar afgivet den 17. juli 2013. Der var imidlertid tale om en høring gennemført af Justitsministeriet i sommerferieperioden.

Ad Ankefrist på 4 uger

Udvalget foreslår i delnotat om adgangen til appel i civile sager, at ankefristen i retsplejelovens § 372, stk. 1, i alle tilfælde ændres til 4 uger. Foreningen må forstå udvalgets bemærkninger således, at ændringen af ankefristen ikke kommer til at berøre anke af ægteskabs- og forældremyndighedssager, da ankefristen for disse sager er reguleret i retsplejelovens § 454. Om end foreningen er bekendt med, at særligt forældre-myndighedsområdet har været genstand for et større reformarbejde inden for de seneste par år, er det foreningens opfattelse, at der ikke ses at være valide argumenter for, at der skal være en forlænget ankefrist i disse sager i forhold til alle andre civile sager, ligesom parterne i sager af denne karakter – om nogen – har brug for en hurtig afklaring af deres retsstilling. Foreningen skal derfor opfordre Justitsministeriet til også at begrænse ankefristen i de sager, der er omfattet af retsplejelovens § 454.

Ad Ankebegrænsning for sager med en sagsværdi på 50.000 kr. eller derunder

Foreningen har herudover noteret sig, at det af udvalget foreslås, at civile sager med en sagsværdi under 50.000 kr. alene skal kunne ankes med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Den foreslåede værdigrænse er sammenfaldende med værdigrænsen for sager omfattet af retsplejelovens kapitel 39 (Småsagsproce-sen).

Det er foreningens principielle holdning, at en beløbsgrænsen på 10.000 kr. bør hæves til et mere tidssva-rende niveau, og en beløbsgrænse på 50.000 kr. meget vel kan være det korrekte niveau.

dommerfuldmægtigforeningen

Udvalgets forslag giver dog anledning til, at foreningen generelt vil udtrykke bekymring for de seneste års udvikling i karakteren af de sager, som behandles efter retsplejelovens kapitel 39, idet der i flere og flere tilfælde ikke er tale om rene fakturakrav, men derimod relativt komplicerede spørgsmål, herunder komplicerede mangelssager og anerkendelsessøgsmål, hvor kravene til retternes vejledningsindsats over for parter, som ikke er repræsenteret ved advokat er (for) høje. Denne udvikling til trods, peger retspraksis¹ i kæresager på, at det hos landsretterne er holdningen, at næsten alle sager kan behandles som småsager – herunder også sager, hvor der skal gennemføres, hvad der minder om et egentligt syn og skøn.

En egentlig ankebegrænsning i disse sager vil formodentlig få den betydning, at sagerne vil blive ”pustet op” under byretssagen, da parterne vil sikre sig, at alle forhold er taget med, og dermed yderligere komplicere og forlænge behandlingen af disse sager. Effektiviseringspotentialet ift. en ankebegrænsningsregel som svarer til beløbsgrænsen for småsager kan herved mistes.

Endelig vil foreningen henlede opmærksomheden på, at den efterhånden udstrakte brug af diverse forbrugerankenævn, samt rettens generelle forpligtelse til at henvise en civil sag til nævnsbehandling, når en forbruger anmoder herom, i mange tilfælde medvirker til en betydelig forlængelse af sagsbehandlingstiden, set i forhold til et direkte sagsanlæg ved en byret, eller hvis sagen ikke var blevet henvist. Årsagen hertil er, at henviste sager ofte alligevel skal behandles ved byretten, fordi én af parterne ikke er enig i nævnets afgørelse, eller at nævnet – efter en sagsbehandlingstid, der ikke sjældent strækker sig over mere end 6 måneder – afviser sagen, fordi nævnsbehandling ikke findes at være hensigtsmæssig.

Ad øget brug af advokatpålæg

Udvalget har fremsat forslag om, at det i videre omfang bliver muligt at meddele advokatpålæg. Det ses ikke af rapporten, om udvalget i den forbindelse har overvejet, hvorvidt advokatpålæg i småsager tillige skal være muligt. Det synes, uanset bemærkningerne i forarbejderne, at være retstilstanden², at der i småsager ikke kan gives advokatpålæg – i hvert fald ikke med virkning for sagens forberedelse. Konsekvensen heraf er, at sager, der efter deres karakter ville kunne behandles i småsagsprocessen, men hvor én af parterne ikke kan overskue processen, og hvor rettens vejledning ikke er tilstrækkelig, vil skulle overgå til almindelig civil behandling. Dette medfører en fordyrelse af processen i form af øgede sagsomkostninger. Foreningen savner således en stillingtagen til, om en lempelse af betingelserne for meddelelse af advokatpålæg også vil have virkning for sager behandlet efter retsplejelovens kapitel 39.

Yderligere bemærkninger

Foreningen støtter generelt opfordringerne om øget digitalisering, herunder at der – om muligt - arbejdes hen mod en løsning med brug af elektroniske blanketter. Som det mindre i det mere støtter foreningen også brug af forklæder ved indgivelse af stævning og svarskrift. Foreningen støtter endvidere udvalgets bemærkninger om incitamenter til øget brug af retsmægling samt bemærkningerne om retsafgifter.

Foreningen kan fortsat tilslutte sig udvalgets forslag vedrørende sagstilgangen til Højesteret, jf. herved bilag 2, og samt Retsplejerådets forslag vedrørende syn og skøn.

¹ Se eksempelvis FM 2013.239, FM 2013.153, FM 2013.103, FM 2012.321, FM 2012.301, og FM 2012.269.

² Jf. UfR 2009.2047Ø og FM 2013.38 (VLK af 28. september 2012) i modsat retning dog FM 2013.244, hvor landretten dog ikke ses eksplicit at tage stilling til spørgsmålet.

dommerfuldmægtigforeningen

Endelig vil foreningen henstille til, at eventuelle besparelser i drifts- eller lønsum, som måtte opnås ved at gennemføre den foreslåede effektivisering af civile sager, vil blive udnyttet andre steder ved domstolene til også at nedbringe sagsbehandlingstiden på andre sagsområder.

Dette høringsvar sendes alene elektronisk til: jm@jm.dk.

På foreningens vegne

Jacob Hinrichsen
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

**PRÆSIDENTEN
FOR
HØJESTERET**

Jmt. modt.
28 JAN. 2014

Den 27. januar 2014
J.nr. HR-2013-01-24
Init tha

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Justitsministeriet har ved brev af 20. december 2013 (j.nr. 2013-4000-0081) anmodet Højesteret om en udtalelse om rapporten Bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene, der er afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Højesteret kan tilslutte sig udvalgets synspunkter og forslag til lovændringer og andre initiativer, og Højesteret er enig i udvalgets overordnede fokusering på at opnå en passende balance mellem at sikre en hurtigere og mere effektiv behandling af sagerne og at sikre, at sagerne fortsat behandles med høj faglig kvalitet og på en retssikkerhedsmæssigt forsvarlig måde.

Med venlig hilsen

Børge Dahl

2013-4000-0081

Prins Jørgens Gård 13 1218 København K Tlf.: 33 63 27 50 Fax: 33 15 00 10 www.Hoejesteret.dk

AKT 29, UB

CMQ

Justitsministeriet
Att.: Cecilie Maarbjerg Qvist
Slotsholmsgade 10
1216 København K

31. januar 2014

Høringssvar til rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

Dansk Erhverv har modtaget materialet af 20. december 2013 og skal i den anledning fremkomme med følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger

Dansk Erhverv er positiv over for, at der med jævne mellemrum ses på hvordan der kan skabes en bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene, samtidig med at to instanssystemet bevares som et gennemgående grundlæggende princip. Dansk Erhverv hilser derfor initiativet velkomment og støtter grundtanken i det.

Det fremgår af Danmarks Domstoles årsrapport fra 2012, at antallet af nye modtagne civile sager er stærkt faldende, således at antallet af civile sager nu er under niveauet for 2007, som var et år med få sager. Det fremgår ligeledes af rapporten, at sagsbehandlingstiden pr. sag inden for samme periode cirka er blevet fordoblet, således at en gennemsnitlig civil sag nu varer 347 dage. Det må formodes, at et færre antal nye sager over en relativ kort årrække må føre til en faldende sagsbehandlingstid forudsat, at der ikke skæres i domstolenes ressourcer, og at dette sker uanset om man indfører den foreslåede ankebegrænsning eller ej. Selv uden ændringer i lovgrundlaget går tingene altså den rigtige vej.

Dansk Erhverv er - som indledningsvis nævnt - tilhænger af, at to instanssystemet af retssikkerhedsmæssige årsager bevares.

På baggrund af de nævnte tal ser Dansk Erhverv derfor ingen anledning til at hæve appelgrænsen til 50.000 kr. som foreslået på diverse områder.

Henset til, at beløbsgrænserne ikke har været ændret siden 1990, kan Dansk Erhverv dog tiltræde, at der sker en vis regulering af beløbene svarende til den almindelige prisudvikling. Det fremgår

SVP/KBT
svp@danskerhverv.dk

Side 1/2

-
Deres ref.: 2013-4000-0081
Vores ref.: SAG-2014-00290

-
404593

af notatet, at hvis beløbsgrænsen på 10.000 kr. var blevet opregnet med almindeligt pris- og lønindeks, ville beløbet således i 2012 have været på cirka 17.000 kr.

På den baggrund finder Dansk Erhverv, at en opregulering til 25.000 kr. vil være rimelig. Dansk Erhverv er i øvrigt tilhænger af, at der ikke bliver en årlig indeksregulering af beløbene, men at der sker en regulering hvert femte år.

Specifikke bemærkninger

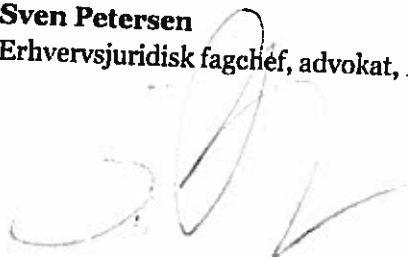
Justitsministeriet bør være opmærksom på, at en forhøjelse af appelgrænserne kan føre til, at størsteparten af de sager, som i dag behandles i Forbrugerklagenævnet ikke længere kan få en efterfølgende to instans behandling indenfor det almindelige domstolssystem.

Dette kan være meget uhensigtsmæssigt, når det drejer sig om mere principielle spørgsmål. Dansk Erhverv opfordrer derfor Justitsministeriet til, at indføje nogle bemærkninger i lovbestemmelserne om, at Procesbevillingsnævnet i disse sager skal se velvilligt på begæringer om anketilladelse.

Sluttelig skal jeg henvise til vores høringssvar af 19. august 2013 vedrørende Sø- og Handelsrettens rolle i appelsystemet.

Med venlig hilsen

Sven Petersen
Erhvervsjuridisk fagchef, advokat, LL.M

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Procesretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DATO 8. januar 2014

JOURNAL NR.

RA-2013-511-0199

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSE

SAGSBEHANDLER: ERN

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 72 68 90 00

FAX 72 68 90 04

Ved brev af 20. december 2013 (Sagsnr. 2013-4000-0081) har Justitsministeriet fremsendt rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene med bilag med anmodning om en udtalelse.

I den anledning skal jeg meddele, at rapporten, som ikke angår forhold af betydning for anklagemyndigheden, ikke giver mig anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Ole Hasselgaard

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Procesretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Att.: Cecilie Maarbjerg Qvist

Pr. e-mail: im@im.dk

31. januar 2014

**Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager
ved domstolene**

Tak for muligheden for at kommentere rapporten.

Vi har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jakob Dedenroth Bernhoft
direktør, Fagligt Center

FSR – danske revisorer
Kronprinsessegade 8
DK - 1308 København K

Telefon +45 3393 9191
fsr@fsr.dk
www.fsr.dk

CVR. 55 09 72 16
Danske Bank
Reg 9541
Konto nr. 2500102295

Østre Landsret
Præsidenten

Den 12 FEB. 2014
J.nr. 40A-ØL-1-14
Init: cr

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Justitsministeriet har ved brev af 20. december 2014 (sagsnr. 2013-4000-0081) anmodet om en udtalelse om en rapport, der er afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Efter drøftelse på plenarmøde den 7. februar 2014 kan jeg meddele, at rapporten ikke giver landsretten anledning til bemærkninger.

Jeg kan føje til, at landsretten kan tilslutte sig bemærkningerne fra et flertal i udvalget, hvorefter ressourcer, der isoleret set ville kunne frigives ved en gennemførelse af forslagene i rapporten, forbliver ved domstolene med det sigte at skabe en hurtigere og mere kvalificeret sagsbehandling. Dette skal også ses på baggrund af, at forslaget om muligheden for forkortet sagsfremstilling i byretsdomme i civile sager, der har været undergivet kollegial behandling, vil indebære en vis merbelastning af landsretterne. Landsretten anser det således for afgørende, at der skabes mulighed for, at de nuværende alt for lange sagsbehandlingstider ved landsretterne kan nedbringes til et niveau, der er tilfredsstillende også for landsrettens brugere.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Busck Porsbo

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Procesretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

J.nr. 40A-VL-90-13
Den 03/02-2014

Justitsministeriet har ved brev af 20. december 2013 anmodet om en udtalelse om en rapport, der er afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Landsretspræsident Bjarne Christensen har været formand for det pågældende udvalg og har derfor bedt mig om at forestå behandlingen af høringssagen.

Sagen har været forelagt landsrettens fagudvalg for civile sager og landsrettens øvrige dommere, og jeg skal herefter udtale, at rapporten ikke giver landsretten anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Jeg kan føje til, at landsretten kan tilslutte sig bemærkningerne fra et flertal i udvalget, hvorefter ressourcer, der isoleret set ville kunne frigives ved en gennemførelse af forslagene i rapporten, forbliver ved domstolene med det sigte at skabe en hurtigere og mere kvalificeret sagsbehandling. Landsretten anser det således for afgørende, at der skabes mulighed for, at de nuværende alt for lange sagsbehandlingstider ved landsretterne kan nedbringes til et niveau, der er tilfredsstillende også for landsrettens brugere.

Der henvises til sagsnr. 2013-4000-0081.

Med venlig hilsen

Marie S. Mikkelsen

fg.

03 FEB. 2014

J. nr. 2014-19-0001
 Sagsbeh.: Lisbeth Feldvoss
 Den 30 JAN. 2014

Justitsministeriet
 Slotsholmsgade 10
 1216 København K

JM sagsnr.: 2013-4000-0056

Procesbevillingsnævnets svar på Justitsministeriets høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Justitsministeriet har den 20. december 2013 anmodet Procesbevillingsnævnet om en udtalelse vedrørende rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

I den anledning kan det oplyses, at Procesbevillingsnævnet overordnet kan tilslutte sig udvalgets forslag, som nævnet som tidligere anført opfatter som et velafbalanceret forslag.

Procesbevillingsnævnet kan således henholde sig til det anførte i nævnets udtalelse af 19. august 2013 til delnotater afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene, idet Procesbevillingsnævnet på ny skal fremhæve, at det er vigtigt, at nævnet får tilført tilstrækkelige ressourcer til at behandle det forøgede antal sager for at undgå, at Procesbevillingsnævnet bliver en flaskehals i forhold til ønsket om en hurtig og effektiv retspleje.

Udvalget har gjort sig overvejelser om indførelse af en afgift for at indgive ansøgning om appeltilladelse i civile sager til Procesbevillingsnævnet set i lyset af det øgede antal ansøgninger om appeltilladelse og henset til en formentlig adfærdsregulerende effekt. Procesbevillingsnævnet har noteret sig, at udvalget ikke har anført konkrete forslag herom, idet udvalget finder, at de nærmere overve

2013-4000-0081

Alt 39, 4B

CMQ

jelser herom i givet fald mere naturligt bør ske i forbindelse med det foreslåede arbejde med en gennemgang af samtlige retsafgifter.

Med venlig hilsen

Henrik Waaben

Formand

Lisbeth Feldvoss

Chefkonsulent

Justitsministeriet
Att.: Cecilie Maarbjerg Qvist
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. e-mail: cmq@jm.dk og jm@jm.dk

Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civilesager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektivbehandling af civile sager ved domstolene

Justitsministeriet har sendt ovenstående i høring til Finansrådet den 20. december 2013.

Finansrådet sætter pris på muligheden for at kunne kommentere på rapportens forslag og har følgende bemærkninger.

Finansrådet er som udgangspunkt positiv i forhold til udvalgets sigte om at effektivisere behandlingen af civile sager ved domstolene. Finansrådet finder, at udvalget alt i alt har fundet nogle afbalancerede løsninger i forhold til på den ene side at bevare en høj grad af retssikkerhed, og på den anden side at gøre domstolssystemet mere effektivt.

Finansrådet er enig i udvalgets vurdering af vigtigheden af to-instansprincippet, også for hele spørgsmålet om adgangen til domstolene og indretningen af domstolssystemet med henblik på materielt rigtige afgørelser.

For øvrige bemærkninger henviser Finansrådet til tidligere fremsendt høringssvar af 20. august 2013, som vedlægges nærværende høring.

Med venlig hilsen

Peter Bjørnø Jørgensen

Direkte +45 3370 1190
pbj@finansraadet.dk

31. januar 2014

Finanssektorens Hus
Amaliegade 7
1256 København K

Telefon 3370 1000
Fax 3393 0260

mail@finansraadet.dk
www.finansraadet.dk

Journalnr. 331/11
Dok. nr. 516918-v1

30 JAN. 2014

Justitsministeriet
Procesretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato: 29. januar 2014

Sag: FO-14/00434-2

Sagsbehandler: ANWE

Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

FORBRUGEROMBUDSMANDEN
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Forbrugerombudsmanden kan generelt tilslutte sig intentionerne bag og indholdet af ovennævnte rapport.

Tlf. 41 71 51 51

Fax 41 71 51 61

CVR-nr. 10 29 48 19

forbrugerombudsmanden@kfst.dk
www.forbrugerombudsmanden.dk

Forbrugerombudsmanden kan endvidere særligt støtte udvalgets forslag om at udvide retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 2, til tillige at omfatte sager, hvor anvendelsen af lov om finansiel virksomhed har væsentlig betydning.

**ERHVERVS- OG
VÆKSTMINISTERIET**

Udover de grunde, som Underudvalget om sagstilgangen til Højesteret har anført for denne udvidelse, kan det tillige bemærkes, at de civile sager, som Forbrugerombudsmanden vælger at anlægge eller indtræde i på det finansielle område – i lighed med andre sager inden for tilsynsområdet – typisk vil være af principiel karakter og have væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Udfaldet af retssagerne vil endvidere umiddelbart være retningsgivende for tilsvarende sager på området. Der vil derfor typisk også være en betydelig interesse i at søge disse retssager endeligt afgjort af Højesteret.

Medlem af International Consumer
Protection & Enforcement Network
(ICPEN)
www.icpen.org

Endvidere er det efter Forbrugerombudsmandens opfattelse hensigtsmæssigt, at sager, der har været behandlet af sagkyndige i de finansielle ankenævn, og som Forbrugerombudsmanden ønsker prøvet ved domstolene, vil kunne blive behandlet af sagkyndige dommere i Sø- og Handelsretten.

Med venlig hilsen
På Forbrugerombudsmandens vegne

Andreas Weidemann
Chefkonsulent, cand. jur.

2013-4000-0084

Akt 30, UB

CMQ

Mette Mølleschou Ewald

Fra: Jakob Bjerre [jabj@ftf.dk]
Sendt: 31. januar 2014 18:32
Til: Justitsministeriet
Cc: Kia Dollerschell
Emne: FTF j.nr. 14-0010 JABJ - Justitsministeriets sagsnr.: 2013-4000-0081 - Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

Kære Cecilie Maarbjerg Qvist,

FTF har modtaget ovennævnte rapport med tilhørende bilag i høring - og har nu haft lejlighed til at gennemgå materialet.

I denne forbindelse bemærkes, at FTF allerede i sommeren 2013 har fremsendt høringssvar i relation til rapportens kapitel 13, til hvilket der fortsat henvises (FTF er dog opmærksom på, at Folketinget ved 3. behandling den 23. januar 2014, nu har vedtaget L 96 vedrørende sagstilgangen til Højesteret).

Herudover bemærkes, at FTF på det foreliggende grundlag kan tilslutte sig udvalgets forslag fremsat i kapitlerne 1-12 og 14-16.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til undertegnede.

Venlig hilsen

Jakob Bjerre

Advokat (L)

Tlf: +45 33 36 88 15 - Mobil: +45 40 33 88 15 - E-mail: jabj@ftf.dk

FTF - Hovedorganisation for 450.000 offentligt og privat ansatte

Niels Hemmingsens Gade 12 - Postboks 1169 - 1010 København K.

Tlf: +45 33 36 88 00 - Fax: +45 33 36 88 80 - E-mail: ftf@ftf.dk - www.ftf.dk

2013-4000-003-1

Akt 37, UB

CMQ

Justitsministeriet
Procesretskontoret
Jm@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 3269 8905
MOBIL 3269 8905
MAF@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

J. NR. 540.10/30235/MAF/LGH

**HØRING OVER RAPPORT OM BEDRE OG MERE
EFFEKTIV BEHANDLING AF CIVILE SAGER VED
DOMSTOLENE AFGIVET AF UDVALGET OM BEDRE OG
MERE EFFEKTIV BEHANDLING AF CIVILE SAGER VED
DOMSTOLENE**

31. JANUAR 2014

Justitsministeriet har ved e-mail af 21. januar 2014 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene blev nedsat ved kommissorium af 7. september 2012 med forventet afslutning september 2013. Udvalget skulle blandt andet vurdere effektiviseringspotentialer og se på tiltag, som kan nedbringe sagsbehandlingstiderne for civile sager.

Udvalgets overvejelser og forslag til ændringer i forhold til behandlingen af civile sager skulle, bortset fra selve retskredsstrukturen, omfatte ethvert tiltag, der vil kunne bidrage til et bedre og mere effektivt domstolssystem, samtidig med at behandlingen af sagerne fortsat sker på en retssikkerhedsmæssig forsvarlig måde.

Udvalget afgav i juli 2013 to delnotater om henholdsvis adgangen til appel i civile sager og sagstilgangen til Højesteret.

Det er efter instituttets opfattelse positivt, at der er iværksat initiativer med henblik på at nedbringe retternes sagsbehandlingstider i civile sager, som er et væsentligt element i retten til retfærdig rettergang. Adgangen til at få retstvister afgjort inden for en rimelig tid spiller en afgørende rolle i et velfungerende retssystem.

Instituttet bemærker generelt, at udvalgets forslag til ændringer fremstår afbalancerede og proportionale.

For så vidt angår delnotaterne om adgangen til appel i civile sager og sagstilgangen til Højesteret har instituttet en række bemærkninger og henviser i den forbindelse til sit høringssvar af 21. august 2013, som vedhæftes.

Institut for Menneskerettigheder har ikke yderligere bemærkninger til rapporten.

Der henvises til sagsnr.: 2013-4000-0081.

Venlig hilsen

Lise Garkier Henriksen og Martin Futtrup

Fra: Kate Kengen [KAKE@domstol.dk]
Sendt: 20. januar 2014 12:14
Til: Justitsministeriet
Emne: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

HK Landsklubben Danmarks Domstole har modtaget høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Vi har læst rapporten og fulgt arbejdet i udvalget og i følgegruppen med stor interesse.

Landsklubben kan i det hele tilslutte sig udvalgets anbefalinger. Vi tilslutter os endvidere bemærkninger fra udvalgets repræsentanter fra Dommerforeningen, Danske Advokater, Advokatrådet, Domstolsstyrelsen og udvalgets formand på side 151 til 152, herunder at de ressourcer, der ved en mere effektiv sagsbehandling, frigives, mest hensigtsmæssigt håndteres ved, at de bliver ved domstolene, således at den samlede sagsbehandlingstid bliver kortere.

Vi tilslutter os, at tilrettelæggelsen af arbejdet ved domstolen skal ske med respekt for den retssikkerhed, som er helt afgørende for borgernes tillid til domstolene. Domstolenes afgørelser skal være materielt rigtige og af høj kvalitet.

Udvalget har været fokuseret på at sikre både en hurtigere og mere smidig, effektiv og fleksibel behandling af sagerne, men hele tiden med fokus på at opnå den rette balance i forhold til kvaliteten i domstolenes arbejde, og på en måde, så det sikres, at behandlingen af sagerne fortsat sker på en retssikkerhedsmæssigt forsvarlig måde.

Da en meget stor del af arbejdet med de civile sager udføres af det kontorpersonale, som Landsklubben repræsenterer, kan vi selvfølgelig kun bakke op omkring udvalgets fokus.

Vi er også af den opfattelse, at dygtigt og kompetent kontorpersonale med den rette uddannelse og vejledning fra juristen, vil være i stand til at yde flere støttefunktioner til sagsbehandlingen af den civile sag end tilfældet er i dag. Formålet skulle være, at juristerne får frigivet tid til den hurtigere sagsbehandling.

Med venlig hilsen
Kate Kengen
HK Landsklubben Danmarks Domstole

DANMARKS REDERIFORENING

(DANISH SHIPOWNERS' ASSOCIATION)

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. e-mail: jm@jm.dk

5. februar 2014

Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

Herved anerkendes modtagelsen af Justitsministeriets brev af 20. december 2013 vedlagt rapport om **Bedre om mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene** inklusiv bilag, afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene. Danmarks Rederiforening har ved høringsbrev af 19. august 2013 kommenteret på bilag 1 og 2 vedrørende henholdsvis adgangen til appel i civile sager og sagstilgangen til Højesteret. I nærværende høringssvar kommenteres på den samlede rapport af 18. december 2013 om **Bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene** (inklusive lovforslag) samt **Retsplejerådets notat til Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene om visse spørgsmål i forbindelse med syn og skøn i civile sager** af 14. august 2013 (inklusive lovforslag).

Danmarks Rederiforening er som udgangspunkt positiv over for initiativer, der er egnet til at fremme en bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene. Samlet set kan Danmarks Rederiforening støtte lovforslagene. Til lovforslagenes bestemmelser har Danmarks Rederiforening følgende bemærkninger:

Lovudkast - lov om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter (Bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene)

§ 245, stk. 3

Danmarks Rederiforening er enig i, at der kan være tilfælde, hvor den retskreds (byret) en given sag har værneting ved, er særligt belastet. Hvis det samlede antal sager medfører en meget lang sagsbehandlingstid kan det være hensigtsmæssigt at henvise

sagen til behandling ved en tilstødende ret. Denne mulighed eksisterer for så vidt i praksis i dag på parternes initiativ.

Af lovbemærkningerne fremgår at parterne høres forinden en sag overflyttes, men også at det ikke er en betingelse af parterne samtykker. Danmarks Rederiforening finder, at såfremt retten tager initiativ til at overføre en sag fra en byret til en anden, bør det tillægges væsentlig betydning, at parterne kan tilslutte sig at sagen henvises til behandling ved en anden byret. Der kan være en særlig erfaring med bestemte sagstyper i retskredsen, der af parterne tillægges betydning. Såfremt blot en af parterne ikke – med rimelig begrundelse – samtykker til henvisning af sagen, bør retten være tilbageholdende med at gennemføre en henvisning af sagen.

§ 353, stk. 3, nyt pkt. 4

Danmarks Rederiforening kan støtte, at det overordnede tema et vidne skal forklare omkring kort anføres med en kort begrundelse for, hvorfor vidnet ønskes ført. Dette kan virke procesfremmende, idet det kan medvirke til undgå, at flere vidner indkaldes til at forklare om det samme eller at vidner indkaldelse til at forklare om temaer, som ikke har betydning for sagens tvistepunkter. Omvendt bør det fortsat være op til parterne at tilrettelægge bevisførelsen. En fyldig forklaring omkring vidnetemaet kan risikere at foregribe vidnets egen og frie forklaring under hovedforhandlingen. Af den årsag finder Danmarks Rederiforening, at kravet til angivelse af vidnetema samt begrundelse for vidneførelsen bør kun angives kortfattet.

§ 336 a

Lovforslaget lyder:

"Parterne har pligt til at fremme sagen med fornøden hurtighed, til at undgå unødige retsskridt og til at undersøge muligheden for en forligsmæssig løsning også forud for sagens anlæg".

Danmarks Rederiforening er positiv over for en bestemmelse, der udtrykkeligt fastsætter en pligt for parterne til at fremme en sag med fornøden hurtighed og at undgå unødige sagsskridt.

I henhold til de advokatetiske regler pkt. 16.9 skal advokaten "*på passende tidspunkter foreslå klienten at overveje at indgå forlig eller henvise sagen til mediation eller lignende*" (omtalt i rapporten for **Bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene** s. 70). Danmarks Rederiforening finder, at der udover de advokatetiske regler ikke behøves en udtrykkelig forpligtelse til at undersøge en forligsmæssig løsning forud for sagens anlæg. Indbetalingen af retsafgift ved sagens anlæg må formodes i hovedparten af tilfælde at være et udtryk for, at parterne ikke har kunnet finde en mindelig løsning på den opståede tvist.

Lovforslaget indeholder samtidig i § 318, stk. 2 en ny bestemmelse, der giver hjemmel til at pålægge parter at bære de omkostninger, som de har forårsaget ved opførsel, der er i strid med § 336 a.

Danmarks Rederiforening er enig i, at sådan bestemmelse kan virke procesfremmende i forhold til parter, der trækker sagen i langdrag eller indleder unødige retsskridt. Derimod finder Danmarks Rederiforening, at det kan være vanskeligt på forhånd at fastlægge hvilke undersøgelser parterne skal foretage for at afdække muligheden for en forligsmæssig løsning. Den part, der har en vanskelig sag og ønsker at undgå en retssag kan have en særlig interesse i at forsøge at pålægge modparten omkostninger med henvisning til manglende undersøgelse af forligsmuligheden. Danmarks Rederiforening finder derfor at i relation til forligsmuligheden, bør det fortsat overlades til parterne at afdække muligheden herfor uden en egentlig pligt foreskrevet i retsplejeloven, ligesom der ikke skal kunne fastlægges en part omkostninger ved manglende forligsvillighed. Retsafgiftslovens krav om indbetaling af retsafgift ved sagens anlæg udgør et (tilstrækkeligt) incitament for parterne til at søge en forligsmæssig løsning forud for sagens anlæg.

§ 353, stk. 5

I tilknytning til ovenstående, vil denne bestemmelse understøtte en drøftelse af forligsmuligheden. Opfyldelsen af dette bør dog kunne ske ved en forholdsvis enkel oplysning om at det ikke har været muligt at nå til en forligsmæssig løsning.

§ 2 (Retsafgiftsloven)

I henhold til lovforslaget skal der indsættes et nyt stk. 3 hvorefter, der skal svares ny afgift, hvis parterne stiller supplerende spørgsmål til et allerede gennemført syn og skøn senere end tre måneder efter at besvarelsen af de stillede spørgsmål foreligger.

Danmarks Rederiforening kan støtte dette forslag, der må formodes at virke procesfremmende i forhold til afslutning af en isoleret bevisoptagelse. Danmarks Rederiforening finder dog, at bestemmelsen bør formuleres således, at der inden tre måneder skal være indgivet en begrundet anmodning om supplerende spørgsmål til retten. Såfremt der er tale om et meget teknisk syn og skøn, hvor spørgsmål alene af parterne kan formuleres ved brug af tekniske rådgivere, vil det formentlig ofte, men ikke i alle tilfælde være muligt at fremsende supplerende spørgsmål til skønsmanden inden for en frist på tre måneder. Som bestemmelsen er formuleret nu, er det uklart, hvilket retsskridt parterne skal have foretaget inden udløbet af den foreslåede 3 måneders frist.

Lovudkast - lov om ændring af retsplejeloven (Syn og skøn)

§ 197

Danmarks Rederiforening støtter et udgangspunkt, hvor parterne frit kan stille spørgsmål. Det vil smidiggøre processen med udarbejdelse af skønstemaet, at parterne

ikke skal være enige om formuleringen af de spørgsmål, der skal tilgå skønsmanden. Danmarks Rederiforening finder det imidlertid væsentligt, at muligheden for at inddrage retten i særlige situationer fastholdes, således at den part, der medtager utilbørligt ledende eller juridiske spørgsmål eller spørgsmål der er irrelevante og/eller uden for skønsmandens faglige kompetence, kan blive pålagt at udtage disse spørgsmål fra partens skønstema. Det er væsentligt, at retten fortsat aktivt medvirker til at sådanne spørgsmål slet ikke tilgår skønsmanden og ikke blot henskyder tvisten herom til en bevismæssig vurdering når skønserklæringen foreligger. Lovforslaget med bemærkninger lægger op til den løsning, hvis væsentlighed hermed er understreget.

Det fremgår af bemærkninger til lovforslaget, at der som udgangspunkt fastsættes en frist for parterne til at fremsende spørgsmål på 1-2 uger for begge parter. Afhængig af den konkrete sag og skønstemaets omfang, kan en frist på 1-2 uger synes uhensigtsmæssig kort. En for kort frist kan øge risikoen for supplerende spørgsmål på et senere tidspunkt. Hensynet til at fremme processen i et syn og skøn bør ikke overstige hensynet til at få stillet de nødvendige og tilstrækkelige spørgsmål til skønsmanden. Under særligt tekniske syn og skøn kan tekniske rådgivere være nødvendige i forbindelse med spørgsmålenes udformning. I det lys kan lovforslagets bemærkninger om 1-2 uger synes begrænsende, og bør under alle omstændigheder ikke stå i vejen for en rimelig og begrundet anmodning om fristforlængelse.

§ 205 stk. 2

Danmarks Rederiforening er enig i bestemmelsens ordlyd. Det er i bemærkningerne til bestemmelsen anført, at *"anmodning om at stille supplerende spørgsmål sendes til retten og modparten inden 14 dage efter erklæringens afgivelse."* Hvis det med disse bemærkninger tilsigtes at indføre en frist på 14 dage, bør denne fremgå udtrykkeligt af selve lovbestemmelsen. I nogle tilfælde vil 14 dage være ganske kort til for parterne til at forhold sig til skønsmandens svar og drøfte nødvendigheden af et supplerende syn og skøn med parten, tekniske rådgivere m.v. Danmarks Rederiforening foreslår på den baggrund, at den nuværende ordlyd i lovforslaget fastholdes, men at følgende i stedet fremgår af bemærkningerne for at skabe en fleksibel fristfastsættelse: *"retten fastsætter en frist for parterne til at anmode om at stille supplerende spørgsmål. Retten tager ved fastsættelsen af fristen hensyn til skønserklæringens omfang og den tekniske kompleksitet ved det afholdte syn og skøn."*

§ 208, stk. 3

Danmarks Rederiforening er enig i lovforslaget bestemmelser om fordeling af omkostningerne. Ligeledes støtter Danmarks Rederiforening, at der indføres mulighed for at reducere skønsmandens salær, såfremt skønsmanden overskrider den af skønsmanden angivne fristen skønserklæringen. Danmarks Rederiforening foreslår, at det i lovbestemmelsen eller i lovbemærkninger præciseres, at tilsvarende vedrørende

omkostningsfordelingen gælder i forbindelse med et supplerende syn og
skøn/supplerende spørgsmål.

Med venlig hilsen
Danmarks Rederiforening

Stinne Taiger Ivø

Dato: 31. januar 2014

Justitsministeriet
Procesretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Att. Cecilie Maarbjerg Quist

Ved mail af 20. december 2014 har Justitsministeriet anmodet blandt andre Dommerforeningen om en udtalelse om rapporten afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Dommerforeningen har som bekendt været repræsenteret i udvalget og i den underarbejdsgruppe, som før sommeren 2013 førte til udvalgets delnotat om en ændret sagstilgang til Højesteret og ændrede appelregler fra byret til landsret. Det har været Dommerforeningens tilgang til arbejdet aktivt at medvirke til og foreslå regler og ændringer, som inden for de givne økonomiske rammer kan sikre en bedre og mere effektiv behandling af de civile sager, uden at hensynet til den enkeltes retssikkerhed dermed sættes over styr.

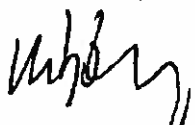
En lang række af de forslag, der nu er i høring, skal føre til en mere effektiv forberedelse og en strammere afvikling af hovedforhandlingen af de civile sager navnlig ved byretterne. Det er Dommerforeningens opfattelse, at man med de foreliggende forslag og forslagene om ændret sagstilgang til Højesteret og ændrede appelregler til landsretterne samlet vil kunne opnå målet om en bedre og mere effektiv behandling af de civile sager ved domstolene.

Det er imidlertid - som anført i Dommerforeningens høringssvar den 5. september 2013 om udvalgets delrapport - af afgørende betydning, at de ressourcer, udvalgets forslag med al sandsynlighed frigiver, forbliver hos domstolene. Kun derigennem kan man nedsætte sagsbehandlingstiden, effektivisere sagsbehandlingen og undgå at gå på kompromis med kvaliteten i de enkelte afgørelser. Hvis omvendt ressourcerne inddrages, har Dommerforeningen meget svært ved at se, hvorledes man skulle kunne opnå de ønskede resultater.

Dette brev sendes kun elektronisk.

Der henvises til jnr. 2013-4000-0081

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
jm@jm.dk

H.C. Andersens Boulevard 45
1553 København V

Telefon 33 43 70 00
mail@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

Dok.nr. D 7014-002197

3. februar 2014

Vedr.: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene (j.nr. :2013-4000-0081).

Justitsministeriet har den 20. december 2013 sendt rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene i høring med frist den 31. januar 2014.

Rapporten er afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager, hvor Danske Advokater har været repræsenteret.

Danske Advokater kan overordnet tilslutte sig de forslag, der er indeholdt i rapporten.

Særligt med hensyn til de økonomiske og administrative konsekvenser af udvalgets forslag henvises til de bemærkninger, der er indeholdt i Udvalgets rapport kapitel 15, side 151-152, fra repræsentanter for Dommerforeningen, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet og Danske Advokater samt formanden.

Danske Advokater skal i den forbindelse understrege vigtigheden af, at de ressourcer, der potentielt kan frigøres ved at gennemføre forslagene, forbliver ved domstolene - netop med det sigte at skabe en hurtigere og mere kvalificeret sagsbehandling.

Rapporten indeholder enkelte forslag vedrørende retsmægling, jf. rapportens kapitel 8, side 80f. I tilknytning her til bemærker Danske Advokater, at rapporten alene indeholder overvejelser vedrørende retsmægling, men derimod ikke vedrørende udenretlig mægling i form af f.eks. mediation. Det fremgår dog, at udvalget har noteret sig, at der i advokatregi foregår aktuelle bestræbelser på at udbrede kendskabet til og dermed brugen af mediation bl.a. i tilknytning til en øget synliggørelse af Mediationsinstituttet. Der henvises i den forbindelse til Mediationsinstituttets hjemmeside - www.mediationsinstituttet.com.

Danske Advokater bidrager gerne i et videre analysearbejde mv., herunder om digitalisering og retsafgifter. Vi finder det væsentligt, at f.eks. spørgsmålet om anvendelse af yderligere blanketter eller "forklæder" behandles som en integreret del af digitaliseringsbestrebelse.

Der henvises i øvrigt til det høringssvar, som Danske Advokater afgav den 23. august 2013 vedrørende to delnotater fra udvalget om henholdsvis appeladgang og sagstilgangen til Højesteret.

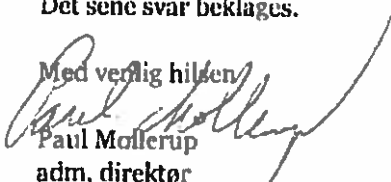
Særligt med hensyn til spørgsmålet om at begrænse appeladgangen skal det på ny understreges, at det klare udgangspunkt er og bør være, at en part også i en civil sag har ret til at få prøvet sin sag i to instanser. Reglerne om appelbegrænsning har væsentlig betydning for hele spørgsmålet om adgangen til domstolene. For Danske Advokater er det dermed heller ikke en naturlig opgave at stille forslag om at begrænse adgangen til domstolene, men Danske Advokater har som anført i det nævnte høringssvar efter en samlet vurdering og under de givne omstændigheder tilsluttet sig forslaget om at hæve beløbsgrænsen, jf. dog det, der er anført i høringssvaret om sagsomkostningsafgørelser mv.

Det bemærkes også, jf. bemærkningerne i den samlede rapport fra repræsentanterne for Dommerforeningen, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet og Danske Advokater samt formanden, at sammenhængen mellem opgaver og ressourcer da også er baggrunden for, at disse medlemmer har anbefalet visse regelændringer om bl.a. appelbegrænsning for dermed at skabe et grundlag for, at landsretterne kan opnå sagsbehandlingstider, der er tilfredsstillende for retternes brugere.

Danske Advokater afgiver særskilt høringssvar vedrørende Retsplejerådets Betænkning 1543/2014 om reform af den civile retspleje VIII – Syn og skøn.

Det sene svar beklages.

Med venlig hilsen

Paul Møllerup
adm. direktør

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

modt.

7 JAN. 2014

Att.: Cecilie Maarbjerg Qvist

15.01.2014
Dokumentnr.: 311565

Deres sagsnr. 2013-4000-0081 - Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

Tak for muligheden for at afgive høringssvar.

Dansk Byggeri ser positivt på de i rapporten foreslåede ændringer af retsplejeloven, der efter Dansk Byggeris opfattelse er egnede til at nedsætte sagsbehandlingstiden, og sikre en mere effektiv behandling af civile sager.

Rapporten giver dog anledning til nedenstående bemærkninger vedrørende forslaget til lovudkast på rapportens side 153ff.:

§ 1, nr. 6

Muligheden for, at den ret der er rette værning, kan henvise sager vandret til behandling ved tilstødende retter, må antages, at være en effektiv metode til forkortelse af sagsbehandlingstiden i retskredse med stor sagsbyrde. Som følge heraf vil det ikke være hensigtsmæssigt, hvis henvisning i praksis undlades, blot sagens parter fremkommer med indsigelser – uanset om parterne i øvrigt måtte være enige om at gøre indsigelser mod en henvisning.

Det er derfor Dansk Byggeris opfattelse, at kun indsigelser af en vis relevans skal kunne føre til undladt henvisning, hvorfor det bør tilføjes lovbemærkningerne, at parternes indsigelser mod henvisning af en sag til en tilstødende ret, alene skal føre til, at retten undlader henvisning, hvis en part kan godtgøre, at en henvisning vil påføre ham uforholdsmæssigt store ulemper eller udgifter, eller vil medføre en nærliggende risiko for retsfortabelse.

§ 1, nr. 12

Det er Dansk Byggeris opfattelse, at adgangen til at tillægge en parts manglende fremme af sagen omkostningsmæssige konsekvenser, bør udvides til også at omfatte tilfælde, hvor en part undlader at forholde sig til relevansen af processkrifter og bilag i forbindelse med udarbejdelsen af ekstrakt, men blot indleverer en ekstrakt indeholdende samtlige processkrifter og bilag, der har været fremlagt i sagen.

Som anført i rapporten er ekstrakter et godt arbejdsredskab, der letter rettens forberedelse af sagen. Ekstraktens værdi som arbejdsredskab, og dermed lettelsen af rettens forberedel-

se af sagen, begrænses dog betragteligt, hvis processkrifter og bilag (eller dele heraf), der ikke er relevante for hovedforhandlingen og ikke vil blive påberåbt af parterne, medtages i ekstrakten.

Desuagtet ses det desværre stadig, at parterne indleverer ekstrakter indeholdende samtlige sagens akter, og herunder dokumenter, der ikke (længere) er relevante for hovedforhandlingen. Det er Dansk Byggeris opfattelse, at en adgang til at tillægge parternes manglende stillingtagen til relevansen af fremlagt processkrifter og bilag omkostningsmæssig betydning, vil bidrage til at højne kvaliteten, og dermed anvendeligheden af indleverede ekstrakter, hvilket vil bidrage til en mere effektiv behandling af sagerne ved de civile domstole. Navnlig, da byretterne med lovforslagets § 1, nr. 24 vil få udvidet adgang til at kræve ekstrakter indgivet.

Ekstrakten udarbejdes og indleveres af sagsøgeren. Da en ekstrakt imidlertid bør forelægges for sagsøgte inden indleveringen, og da sagsøger skal medtage dokumenter i ekstrakten, som sagsøgte ønsker, bør manglende stillingtagen til relevansen af processkrifter og bilag, kunne få omkostningsmæssige konsekvenser for både sagsøger og sagsøgte.

Venlig hilsen

Janus Schädler Honoré
Dansk Byggeri

Advokatrådet

ADVOKAT
SAMFUNDET

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10

1216 København K

jm@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 20. januar 2014
SAGSNR.: 2014 - 3
ID NR.: 273066

Høring - over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

Ved e-mail af 20-12-2013 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte.

Advokatrådet kan i det hele henholde sig til de bemærkninger der blev afgivet i Advokatrådets høringssvar den 6. december 2013, jf. vedlagte kopi.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10

1216 København K

jm@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 6. december 2013
SAGSNR.: 2013 - 3938
ID NR.: 267456

Høring - over udkast til samlet redegørelse fra Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

Ved e-mail af 26-11-2013 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet ønsker indledningsvist at bemærke, at Advokatrådet har været repræsenteret i Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene ved advokat Pernille Backhausen. Advokatrådet bemærker endvidere, at den fremlagte redegørelse fremstår som et resultat af en ordentlig og åben udvalgsproces, og Advokatrådet kan derfor overordnet tilslutte sig de forskellige overvejelser og forslag.

Advokatrådet har følgende bemærkninger af mere overordnet karakter:

Økonomi:

En mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene vil på sigt kunne realisere en række gevinster på området. Det ligger i den forbindelse Advokatrådet på sinde at understrege vigtigheden af, at et eventuelt kommende økonomisk potentiale forbliver i domstolssystemet og således ikke fjernes fra retsvæsenet.

Retsafgifter:

Redegørelsen berører muligheden for at igangsætte et arbejde med at gennemgå samtlige retsafgifter. Advokatrådet ønsker i denne forbindelse at gøre opmærksom på vigtigheden af, at advokatstanden bliver en del af et eventuelt kommende udvalgssamarbejde herom.

"Den Gode Proces"

Redegørelsen henviser på bl.a. s. 14 til den vejledning som Dommerforeningen primo 2013 udarbejdede om behandlingen af civile sager ved byretterne. Advokatrådet vil i denne henseende gerne erindre om, at sideløbende med Dommerforeningens vejledning udarbejdede Advokatrådets Procesretsudvalg "Den

Gode Proces – Advokatens arbejde med civile sager”. Det er Advokatrådets opfattelse, at også sidstnævnte med fordel kan nævnes i redegørelsen, da den tjener samme formål som Dommerforeningens vejledning, nemlig at medvirke til en god retssagsproces til gavn for alle implicerede aktører, herunder ikke mindst til gavn for sagsbehandlingstiden.

Derudover ønsker Advokatrådet at bemærke følgende:

Forløbet frem til sagens anlæg:

Redegørelsen lægger op til, at der indsættes en bestemmelse i retsplejeloven om, at parterne har pligt til at fremme sagen med fornøden hurtighed, herunder indgå i forligsdrøftelser med modparten forud for sagens anlæg. Tanken er herefter, at parterne på det forberedende retsmøde skal redegøre for, hvilke forligsdrøftelser der har været forud for mødet.

Advokatrådet er som udgangspunkt meget enig i vigtigheden af, at forligsdrøftelser bliver en fast procedure før der eventuelt udtages stævning. Rådet har dog overvejet hvorvidt det faktisk, at parterne skal redegøre for drøftelserne på § 353-mødet, kan medføre en risiko for at rettens holdning påvirkes.

Appeladgang:

Redegørelsen indeholder udvalgets overvejelser vedrørende mulighederne for at begrænse appel i civile sager, herunder begrænsning af appel i sager om krav under kr. 50 000 og at landsretten kan afvise en ankesag på et indledende stadium efter en konkret vurdering. Der vil fortsat være mulighed for at få tilladelse til at indbringe principielle sager for landsretten efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Advokatrådet er ud fra en retssikkerhedsmæssig synsvinkel generelt betænkelig ved forslagene om at begrænse adgangen til appel og for landsrettens mulighed for at afvise en anke. To-instansprincippet er en grundpille i dansk retspleje og er med til at sikre, at der træffes materielt rigtige afgørelser, hvilket selvsagt har stor betydning for retssikkerheden. Begrænsning i appeladgangen vil i realiteten medføre et ét-instansprincip i en række civile sager. Heroverfor står dog ønsket om at begrænse sagsantallet ved landsretterne og derved bidrage til at sikre hurtigere og bedre afgørelser i appelsagen. Efter en samlet afvejning af disse til dels modsatrettede hensyn kan Advokatrådet efter omstændighederne tilslutte sig forslaget om ankebegrænsning og adgang til afvisning af grundløse ankesager. Det forudsættes i den forbindelse, at afvisningsadgangen praktiseres med en ganske betydelig tilbageholdenhed. Dette forhold bør specifikt fremhæves i bemærkningerne. Alternativt kan forventningerne til reglens formentlig meget begrænsede praktiske anvendelse – måske 4-5 gange årligt – tale for, at man vælger at tage denne del at udkastet af bordet.

Advokatrådet

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Præsident Henrik Rothe

Sø- og Handelsretten

Amaliegade 35, 2. sal, 1256 København K.

Tlf.: 99 68 46 30

Den 6. februar 2014

Justitsministeriet
Procesretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Justitsministeriet har ved høringsbrev af 20. december 2013, modtaget i Sø- og Handelsretten den 27. januar 2014, anmodet om udtalelse om en rapport, der er afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Rapporten har skriftligt været forelagt Sø- og Handelsrettens dommere. På baggrund af deres kommentarer kan jeg udtale, at Sø- og Handelsretten generelt kan tiltræde de i rapporten indeholdte overvejelser og forslag.

Sø- og Handelsretten skal fremhæve, at retten tilslutter sig udvalgsflertallets anbefalinger af, at ressourcer, der måtte blive frigivet ved en gennemførelse af udvalgets forslag, forbliver ved domstolene for derved medvirker til at forkorte sagsbehandlingstiderne og øget kvalitet.

Sø- og Handelsretten skal om de enkelte forslag og overvejelser bemærke til rapportens afsnit 2.7.1., at den danske model med at slutte en civil sag på grundlag af en tilkendegivelse fra retten i mundtlig eller skriftlig form er helt ukendt i de fleste udenlandske retsordener. I en ret som Sø- og Handelsretten med mange internationale sager begrænser dette i ikke ringe grad anvendeligheden af tilkendegivelser. Hertil kommer, at de involverede værdier i Sø- og Handelsrettens sager ofte bevirker, at mindst én af parterne ønsker sagen afgjort ved dom. Det er derfor Sø- og Handelsrettens oplevelse, at parternes villighed til at overveje at lade sagen afgøre ved en mundtlig eller skriftlig tilkendegivelse er vigende, men Sø- og Handelsretten er naturligvis opmærksom på, at denne erfaring ikke nødvendigvis lader sig overføre til andre retter.

Til kapitel 8 om retsmægling skal Sø- og Handelsretten bemærke, at det er erfaringen, at der af parterne i Sø- og Handelsrettens sager efterspørges retsmæglere med forretningsmæssig indsigt

og indsigt i de særlige sagsområder Sø- og Handelsretten beskæftiger sig med. Disse ønsker kan kun i meget begrænset omfang imødekommes ved at anvende de retsmæglere, som for tiden er udpeget af Domstolsstyrelsen efter indstilling fra de to landsretspræsidenter.

Såfremt retsmægling skal udvikle sig positivt ved Sø- og Handelsretten, er der derfor behov for, at ændre de gældende regler om udpegning, således at Sø- og Handelsrettens præsident får mulighed for selv at indstille et begrænset antal retsmæglere med de særlige kvalifikationer, der er nødvendige for at kunne retsmægle i Sø- og Handelsrettens sager.

For så vidt angår spørgsmålet om centralisering af udenlandske forkyndelser, som omtales i rapportens side 145, kan Sø- og Handelsretten, som har mange udenlandske forkyndelser, tilslutte sig, at disse forkyndelser generelt ikke længere giver anledning til problemer, og der derfor næppe er noget vundet ved at centralisere denne opgave.

Med venlig hilsen

Henrik Rothe

Justitsministeriet
jm@jm.dk

4. februar 2014
Dok. 139903/

Rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

Justitsministeriet har d. 20. december 2013 anmodet Forbrugerrådet om en udtalelse om ovennævnte rapport fra Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Forbrugerrådet er som v. den tidligere høring i sommeren 2013 fortsat meget bekymret for, at de foreslåede appelbegrænsningsregler er et for stort knæfald for effektivisering og besparelser - på retssikkerhedens bekostning.

Det er et meget stort spring fra 10.000 kr. til 50.000 kr., og det har altid været udgangspunktet i dansk ret, at en part i civile sager har ret til at få prøvet sin sag i 2 instanser. Forbrugerrådet finder ikke, at der er tilstrækkelig argumentation for at fravige dette vigtige princip i dansk retspleje, det synes ikke at tjene noget andet formål end at spare landsretterne for sager. Tallene viser, at der bliver tale om at afskære appel i knap 2/3 af alle sager, hvilket også forekommer uigennemtænkt i betragtning af, at der ikke er tal for hvor mange sager der omgøres i 2. instans.

Hvis der sker en forhøjelse fra de 10.000 kr., bør det i øvrigt ske på en sådan måde, at der i loven skabes absolut sikkerhed for, at enhver tvivl om afgørelsens rigtighed er nok til at få bevilling til appel i Procesbevillingsnævnet.

Forslaget om, at landsretterne kan forhåndsevaluere en sag og bedømme den til at være tabt, inden den er ført for landsretten, er en helt ny retslig opfindelse i dansk ret. Selv om der måske nok kan være en sag ind imellem, hvor det er rimeligt med en sådan summarisk behandling, står heroverfor risikoen for, at der - på et alt for foreløbigt grundlag - for hurtigt sker afvisning. Det forekommer også betænkeligt, at det er den instans, der slipper for sagen, der her skal afgøre, om de vil tillade appel. Også her bør det være sådan, at tvivl om afgørelsens rigtighed bør være nok til at få en genoptagelsesbevilling.

Med venlig hilsen

Vagn Jelsø
Vicedirektør

Benedicte Federspiel
Chefkonsulent

Fiolstræde 17
Postboks 2188
DK-1017 København K

Tlf. (+45) 7741 7741
Fax (+45) 7741 7742
Mail fbr@fbr.dk
Web www.fbr.dk

Justitsministeriet
Proceskontoret

TEKNIQ
Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup
Telefon 4343 6000
Telefax 4343 2103
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

E-mail: jm@jm.dk

14. januar 2014

Vedr.: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene 2013-4000-0081.

Ref PMS
pms@teknig.dk
Dir 77411567

TEKNIQ har med tak modtaget Justitsministeriets høringsbrev af den 20. december 2013 med tilhørende bilag angående en høring om en bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Det fremgår af det modtagne, at udvalget generelt har overvejet mulighederne for at begrænse adgangen til appel i civile sager, da effekten af ændrede regler om begrænsning af appel vil dels være færre appelsager i appelretterne, dels en mere effektiv og gennemslagskraftig sagsbehandling i byretterne.

Side 1

TEKNIQ er enig i, at det for det første kan være rimeligt at vurdere, om man via en "værdiregulering" skal forhøje den gældende appelgrænse på kr. 10.000,-, da grænsen er fastsat i 1990, og for det andet at effekten af ændrede regler om begrænsning af appel vil være færre appelsager i appelretterne; men når det konkret drejer sig om at forhøje den gældende appelgrænse på kr. 10.000,-, rejser det naturligt et spørgsmål om grundlaget for denne vurdering.

Forslaget er, at bestemmelserne i retsplejelovens § 368, stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, jf. § 391, stk. 1, jf. stk. 2, og § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, ændres således, at beløbsgrænsen fastsættes til kr. 50.000,- kr.

For så vidt angår forslagets delelementer vedrørende kæremål om sagsomkostninger og salær, samt kæremål om udlæg giver forslaget ikke anledning til bemærkninger. Men for så vidt angår ankesager – uanset muligheden for at få tilladelse af Procesbevillingsnævnet til at indbringe sagen for landsretten, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor – bemærkes det, at det foreliggende statistiske materiale, jf. bilag 1, afsnit 3, ikke giver et billede af, hvorledes ankesagerne i intervallet fra kr. 10.000,- til kr. 100.000,- falder ud.

Statistikkerne viser, jf. tabel 1, at byretterne i perioden 2009 – 2012 har et fald på 25 % i tilgangen af sager, mens landsretterne i samme periode har en stigning på 25 %. Landsretternes stigning ligger klart i antallet af anke- og kæresager, da antallet af 1. instanssager i landsretterne i perioden udgør konstant ca. 3 % af antallet af sager.

Ref PMS
pms@teknig.dk
Dir 77411567

Henset til det forhold at antallet af sager for byretterne efter det statistiske materiale er faldende, og der i samme periode er en stigning i antallet af anke- og kæresager for landsretten, ville det have været relevant at få belyst de mulige årsager til, at der er en faktisk stigning i tilgangen af sager til landsretterne. Forholdet ses ikke nærmere forklaret i det foreliggende materiale.

Side 2/3

Det må derfor antages, at anke iværksættes af den ene part ud fra enten ønsket om at inddrage nye faktuelle forhold eller på grund af tvivl om den bevisvurdering, byretten har foretaget.

I det omfang et statistisk materiale om udfaldet af ankesagerne havde foreligget, kunne det være muligt at afgøre, om effekten af de ændrede regler om en begrænsning af muligheden for appel vil resultere i færre appelsager ved landsretterne, fordi statistikken vil ved en lav ændringsprocent vise, at byretterne allerede udfører en effektiv, gennemslagskraftig sagsbehandling samt korrekt bevisvurdering.

Omvendt vil en høj ændringsprocent vise, at behovet for to-instans ubetinget er til stede.

Det afgørende, for om bestemmelsen i retsplejelovens § 368, stk. 1, 2. pkt., skal ændres til en beløbsgrænse på kr. 50.000,-, må være, om byretterne allerede udfører en korrekt bevisbedømmelse og ikke graden af den effektive og gennemslagskraftige sagsbehandling. Ved udelukkende at fokusere på en effektiv, gennemslagskraftig sagsbehandling i et fiskalt perspektiv, giver man køb på retssikkerheden.

Med en forhøjelse af grænsen i § 368, stk. 1, 2. pkt. til 50.000,- kr. vil det de facto være indførelsen af et princip om en-instans for en lang række civile sager.

Videre vil de nuværende fordele ved at småsager kan varetages af en part selv blive gjort illusorisk, da det vil være nødvendigt med en advokatbistand på tidspunktet for sagens indledning for at sikre, at alle relevante påstande, anbringender og beviser fremføres i byretten.

Med den nuværende grænse på 10.000,- kr. kan en part vælge, om man vil tage advokatombudsninger under en appel af en småsag, men med forslaget påtvinges flere til at tage omkostningerne allerede i første instans, fordi sagen næppe opfylder kriteriet

til at være af principiel karakter, og dermed opstår risikoen for et reelt retstab for en lang række små og mellestore virksomheder.

Grænsen bør derfor under alle omstændigheder ikke sættes højere end ved 20.000,- kr.

For så vidt angår de øvrige forslag (mulighed for at afvise en anke, hvis parterne ikke har oplyst om forhold, der gør, at der er udsigt til, at sagen vil kunne få et andet udfald end i byretten, at indføre en begrænsning af adgangen til at kære afgørelser om sagens forberedelse, omkostningsmæssige konsekvenser af en kære, ændring af Rpl. § 20 med videre) har TEKNIQ ikke bemærkninger til det anførte.

Ref PMS
pms@teknig.dk
Dir 77411567

Side 3/3

Med venlig hilsen

Preben Meinecke-Søes

Justitsministeriet
Att.: Cecilie Maarbjerg Qvist
Pr. mail: JM@JM.DK

20. januar 2014

Dir. tlf.
+45 45 27 09 43

Dir. fax
+45 45 27 09 88

E-mail
pak@fdm.dk

Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

FDM har modtaget ovennævnte høring, og vi skal i det følgende fremkomme med vores bemærkninger.

Det fremgår, at man for at lette arbejdet ved landsretterne og ikke mindst forkorte sagsbehandlingstiden ved landsretterne, foreslår at begrænse adgangen til anke og kære fra byret til landsret.

To instans princippet er, med meget få begrænsninger, en grundfæstet del af dansk retspleje, og muligheden for at få en sag prøvet i to instanser er ikke mindst en garanti for den enkelte borgers retssikkerhed. Derfor er der også grund til bekymring, når det af effektiviseringshensyn foreslås, at muligheden for at anke til landsretten begrænses. Hvis ankegrænsen, som foreslået, hæves fra gældende 10.000 kr., til 50.000 kroner, vil det betyde, at en stor del af de sager som berører almindelige danskeres hverdag, fremover kun vil kunne prøves i en instans. Bekymringen for de retssikkerhedsmæssige konsekvenser bliver ikke mindre, når det er dokumenteret, at knapt hver tredje afgørelse som ankes fra by- til landsret omgøres helt eller delvist af landsretten. FDMs egne erfaringer, fra de sager vi fører for vore medlemmer, viser endda en endnu højere omgørelsesprocent. Effektiviseringshensyn vil således føre til, at en lang række borgere, som har retten på deres side, fremover afskæres fra at få ret.

Af den til grund for rapporten liggende konsulentundersøgelse fra Deloitte, fremgår det, at besparelsen ved at hæve anke- og kæregænsen til 100.000 kr. i bedste fald vil udløse et provenu på 4,34 millioner kr. I og med, at udvalget alene foreslår ankegrænsen hævet til kr. 50.000 må besparelsen allerede af denne grund blive mindre. I denne forbindelse ville det i øvrigt være relevant, om man oplyste den forventede besparelse for

Medlemskontaktcenter

Firskovvej 32
2800 Kgs. Lyngby

Tlf. +45 70 13 30 40
Fax +45 45 27 09 88

CVR nr. 10 37 67 18

fdm@fdm.dk
www.fdm.dk

den ændring man foreslår og ikke for en væsentlig mere indgribende ændring.

Hertil kommer, som rapporten påpeger, behovet for yderligere ressourcer i Procesbevillingsnævnet der skal behandle flere ansøgninger, risikoen for at sagsbehandlingen i byretterne bliver mere omfattende, når parterne og deres advokater er bevidste om den begrænsede mulighed for at få sagen prøvet i to instanser.

Meget taler derfor for, at den reelle besparelse, hvis forslaget gennemføres, bliver væsentligt mindre end de estimerede 4,34 millioner kr. ved en anke- og kæregrænse på 100.000 kr. Uanset om besparelsen bliver to, tre eller fire millioner, er det et yderst begrænset provenu for at forringe borgernes retssikkerhed.

For så vidt angår hensynet til landsretternes sagsbehandlingstid, kunne dette hensyn antageligvis også tilgodeses ved øget fokus på anvendelse af teknologi, mere fleksibel arbejdstilrettelæggelse, bedre udnyttelse af de tildelte ressourcer etc., fremfor på bekostning af borgernes retssikkerhed.

FDM støtter således ikke forslaget om at hæve ankegrænsen til 50.000 kr. Men i lyset af at den nuværende grænse på 10.000 kr. er af ældre dato, vil vi have forståelse for at ankegrænsen aktuelt pristalsreguleres og sikres nogle år frem i tiden, hvilket kunne ske ved en forhøjelse til kr.20.000.

Med venlig hilsen

Per Alkestrup
Afdelingschef, Juridisk og Teknisk Rådgivning

SJ20140303153112939 [DOR1049699]

Fra: Lotte Bredahl Fogh [LOB@kfst.dk]
Sendt: 27. januar 2014 15:06
Til: Justitsministeriet
Emne: SV: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene 2013-4000-0081
Vedhæftede filer: Høringsoversigt [DOK1005486].pdf; Høringsbrev [DOK1006363].pdf; Bilag 1 - Adgangen til appel i civile sager.pdf; Bilag 2 - Sagstilgangen til Højesteret.pdf; Bilag 3 - Retsplejerådets notat om visse spørgsmål i forbindelse med syn og skøn.pdf; Bilag 4, del 1 - Deloitte's rapport.pdf; Bilag 4, del 2 - Deloitte's rapport.pdf; Udvalgsrapport [DOK1003096].pdf; fesdaPacket.xml

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har ikke bemærkninger til denne høring.

Med venlig hilsen

Lotte Bredahl Fogh
Chefkonsulent/Chief Special Adviser
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen/
Danish Competition and Consumer Authority Direkte +45 4171 5175 E-mail lob@kfst.dk

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Tlf. +45 4171 5000

Vi arbejder for velfungerende markeder.

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: 1 - KFST Officiel hovedpostkasse
Sendt: 20. december 2013 16:51
Til: 1 - KFST DS
Emne: VS: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene 2013-4000-0081

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Justitsministeriet [mailto:jm@jm.dk]
Sendt: 20. december 2013 13:57
Til: 3f@3f.dk; law@law.aau.dk; jura@au.dk; info@adipa.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; ac@ac.dk; djoef@djoef.dk; info@shipowners.dk; da@da.dk; info@danskbyggeri.dk; de@de.dk; info@danskerhverv.dk; di@di.dk; adm@nodeco.dk; dj@journalistforbundet.dk; abbjpe@almbrand.dk; mail@danskeadvokater.dk; dh@handicap.dk; mail@danskemedier.dk; regioner@regioner.dk; post@dasp.dk; dommerforeningen@gmail.com; dch@dch.dk; office@voldgiftsinstituttet.dk; hoeringer@dommerfm.dk; pibr@domstol.dk; post@finansogleasing.dk; mail@finansraadet.dk; foa@foa.dk; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST); fbr@fbr.dk; fdm@fdm.dk; lsonor@statsforvaltning.dk; lcanor@statsforvaltningen.dk; fp@forsikringogpension.dk; fsr@fsr.dk; ftf@ftf.dk; hk@hk.dk; kake@domstol.dk; hk.kommunal@hk.dk; hvr@hvr.dk; center@humanrights.dk;

kl@kl.dk; 1 - KS Konkurrencestyrelsens officielle postkasse; saj@kromannreumert.com; jurfak@jur.ku.dk; pt@swlp.dk; lo@lo.dk; kmr@ac.dk; sekretariat@patentagentforeningen.dk; mail@realkreditforeningen.dk; rkr@rkr.dk; formand@retspolitik.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; rigsadvokaten@ankl.dk; politi@politi.dk; law@sam.sdu.dk; teknik@teknik.dk; voldgift@voldgift.dk; post@aarhusretshjaelp.dk

Cc: Cecilie Maarbjerg Qvist
Emne: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved

domstolene 2013-4000-0081 SJ20140303153112939 [DOR1049699]

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Justitsministeriet
Fælles service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

SJ20140303153241824 [DOR1034084]

Fra: AJO001@politi.dk
Sendt: 14. januar 2014 13:32
Til: Justitsministeriet
Emne: SV: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene 2013-4000-0081

Ved e-mail af 20. december 2013 har Justitsministeriet anmodet om Rigspolitiets bemærkninger til rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

I den anledning kan det oplyses, at den fremsendte rapport ikke giver Rigspolitiet anledning til bemærkninger.

Der henvises til j.nr. 2013-4000-081.

Med venlig hilsen

Anders Jørgensen
centerchef

Rigspolitiet
Center for Almen Jura
Polititorvet 14
1780 København V

Internt: (15) 2520
Mobil: 4138 7015
Mailto: ajo001@politi.dk

RIGSPOLITIET

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Justitsministeriet [mailto:jm@jm.dk]
Sendt: 20. december 2013 13:57
Til: 3f@3f.dk; law@law.aau.dk; jura@au.dk; info@adipa.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; ac@ac.dk; djoef@djoef.dk; info@shipowners.dk; da@da.dk; info@danskbyggeri.dk; de@de.dk; info@danskerhverv.dk; di@di.dk; adm@nodeco.dk; dj@journalistforbundet.dk; abbjpe@almbrand.dk; mail@danskeadvokater.dk; dh@handicap.dk; mail@danskemedier.dk; regioner@regioner.dk; post@dasp.dk; dommerforeningen@gmail.com; dch@dch.dk; office@voldgiftsinstituttet.dk; hoeringer@dommerfm.dk; pibr@domstol.dk; post@finansogleasing.dk; mail@finansraadet.dk; foa@foa.dk; forbrugerombudsmanden@fs.dk; fbr@fbr.dk; fdm@fdm.dk; lsonor@statsforvaltning.dk; lcanor@statsforvaltningen.dk; fp@forsikringopension.dk; fsr@fsr.dk; ftf@ftf.dk; hk@hk.dk; kake@domstol.dk; hk.kommunal@hk.dk; hvr@hvr.dk; center@humanrights.dk; kl@kl.dk; ks@ks.dk; saj@kromannreumert.com; jurfak@jur.ku.dk; pt@swlp.dk; lo@lo.dk; kmr@ac.dk; sekretariat@patentagentforeningen.dk; mail@realkreditforeningen.dk; rkr@rkr.dk; formand@retspolitik.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; rigsadvokaten@ankl.dk; DIR FP Rigspolitichefens forkontor; law@sam.sdu.dk; teknik@teknik.dk; voldgift@voldgift.dk; post@aarhusretshjaelp.dk
Cc: Cecilie Maarbjerg Qvist
Emne: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene 2013-4000-0081

Se venligst vedhæftede.

SJ20140303153241824 [DOR1034084]

Med venlig hilsen

Justitsministeriet
Fælles service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

SJ20140303153252510 [DOR1029268]

Fra: Birthe Dam Hansen [BDH@kl.dk]
Sendt: 9. januar 2014 16:19
Til: Justitsministeriet
Emne: Att.: Cecilie Maarbjerg Qvist, Civilafdelingen 2013-4000-0081 - sv:
Høring over
rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene
2013-4000-0081

Justitsministeriet
Civilafdelingen

Att.: Cecilie Maarbjerg Qvist

KL's høringssvar til Justitsministeriets høring over rapport af 18. december
2013
om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af
Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene -
2013-4000-0081

KL henviser til Justitsministeriets høringsbrev af 2. juli 2013, hvori
Justitsministeriet anmoder om KL's udtalelse om ovennævnte to delnotater med
høringsfrist 19. august 2013.

KL har ingen bemærkninger til de to delnotater, idet de omhandlede regler i
retsplejeloven mv. ikke har særlig betydning for kommunerne.

Med venlig hilsen

Birthe Dam Hansen

Med venlig hilsen

Birthe Dam Hansen
KL, Jura og EU
Weidekampsgade 10
2300 København S

3370 3370 KL's omstilling
3370 3518 direkte telefon
2023 2788 mobil
bdh@kl.dk
www.kl.dk

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Justitsministeriet [mailto:jm@jm.dk]
Sendt: 20. december 2013 13:57
Til: 3f@3f.dk; law@law.aau.dk; jura@au.dk; info@adipa.dk;
samfund@advokatsamfundet.dk; ac@ac.dk; djoef@djoef.dk; info@shipowners.dk;
da@da.dk; info@danskbyggeri.dk; de@de.dk; info@danskerhverv.dk; di@di.dk;
adm@nodeco.dk; dj@journalistforbundet.dk; abbjpe@almbrand.dk;
mail@danskeadvokater.dk; dh@handicap.dk; mail@danskemedier.dk;
regioner@regioner.dk; post@dasp.dk; dommerforeningen@gmail.com; dch@dch.dk;
office@voldgiftsinstituttet.dk; hoeringer@dommerfm.dk; pibr@domstol.dk;
post@finansogleasing.dk; mail@finansraadet.dk; foa@foa.dk;
forbrugerombudsmanden@fs.dk; fbr@fbr.dk; fdm@fdm.dk; lsonor@statsforvaltning.dk;
lcanor@statsforvaltningen.dk; fp@forsikringogpension.dk; fsr@fsr.dk; ftf@ftf.dk;
hk@hk.dk; kake@domstol.dk; hk.kommunal@hk.dk; hvr@hvr.dk; center@humanrights.dk;
KL; ks@ks.dk; saj@kromannreumert.com; jurfak@jur.ku.dk; pt@swlp.dk; lo@lo.dk;
kmr@ac.dk; sekretariat@patentagentforeningen.dk; mail@realkreditforeningen.dk;
rkr@rkr.dk; formand@retspolitik.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk;
rigsadvokaten@ankl.dk; politi@politi.dk; law@sam.sdu.dk; teknik@teknik.dk;
voldgift@voldgift.dk; post@aarhusretshjaelp.dk
Cc: Cecilie Maarbjerg Qvist
Emne: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager

SJ20140303153252510 [DOR1029268]

ved
domstolene 2013-4000-0081

se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Justitsministeriet
Fælles service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Fra: Sekretær [sekretaer.retspolitik@gmail.com]
Sendt: 27. januar 2014 13:11
Til: Justitsministeriet
Emne: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

Retspolitisk Forening har ingen bemærkninger til høringsanmodningen og henviser til vores høringssvar angående delnotat om adgangen til appel i civile sager og delnotat om sagstilgangen til Højesteret afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene, sagsnr.: 2013-4000-0056.

M.v.h.
Christina Cederfeld,
Sekretær, Retspolitisk Forening

Dansk Industri

23. januar 2014

ESG-2014-00251

Justitsministeriet
Fælles service
Att.: Cecilie Maarbjerg Qvist
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene 2013-4000-0081

Under henvisning til Justitsministeriets skrivelse af 20. december 2013, hvori ministeriet anmoder om eventuelle bemærkninger til rapporten, skal det hermed oplyses, at rapporten ikke giver DI anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Henrik Schultz
Chefjurist

Københavns Byret

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2014.1

Den 31. januar 2014

Ved en mail af 20. december 2013 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at rapporten ikke giver byretterne anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til j.nr. 2013-4000-0081.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

SJ20140303153333316 [DOR1017228]

Fra: Dansk Arbejdsgiverforening [DA@da.dk]
Sendt: 20. december 2013 15:43
Til: Justitsministeriet
Emne: SV: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene 2013-4000-0081

Under henvisning til det til DA fremsendte høringsbrev af d.d. vedrørende ovennævnte skal vi oplyse, at sagen falder uden for DA's virkefelt, og at vi under henvisning hertil ikke ønsker at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jette Lone Andersen
Chefsekretær

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Justitsministeriet [mailto:jm@jm.dk]
Sendt: 20. december 2013 13:57
Til: 3f@3f.dk; law@law.aau.dk; jura@au.dk; info@adipa.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; ac@ac.dk; djoef@djoef.dk; REDERI_NETKON; Dansk Arbejdsgiverforening; info@danskbyggeri.dk; de@de.dk; info@danskerhverv.dk; di@di.dk; adm@nodeco.dk; dj@journalistforbundet.dk; abbje@almbrand.dk; mail@danskeadvokater.dk; dh@handicap.dk; mail@danskemedier.dk; regioner@regioner.dk; post@dasp.dk; dommerforeningen@gmail.com; dch@dch.dk; office@voldgiftsinstituttet.dk; hoeringer@dommerfm.dk; pibr@domstol.dk; post@finansogleasing.dk; mail@finansraadet.dk; foa@foa.dk; forbrugerombudsmanden@fs.dk; fbr@fbr.dk; fdm@fdm.dk; lsonor@statsforvaltning.dk; lcanor@statsforvaltningen.dk; fp@forsikringogpension.dk; fsr@fsr.dk; ftf@ftf.dk; hk@hk.dk; kake@domstol.dk; hk.kommunal@hk.dk; hvr@hvr.dk; center@humanrights.dk; kl@kl.dk; ks@ks.dk; saj@kromannreumert.com; jurfak@jur.ku.dk; pt@swlp.dk; lo@lo.dk; kmr@ac.dk; sekretariat@patentagentforeningen.dk; mail@realkreditforeningen.dk; rkr@rkr.dk; formand@retspolitik.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; rigsadvokaten@ankl.dk; politi@politi.dk; law@sam.sdu.dk; teknik@teknik.dk; voldgift@voldgift.dk; post@aarhusretshjaelp.dk
Cc: Cecilie Maarbjerg Qvist
Emne: Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene 2013-4000-0081

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Justitsministeriet
Fælles service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Store Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. +45 70 10 33 22
Fax +45 70 10 44 55
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR nr. 21-65-95-09
EAN-nr.5798000161184

J. nr. 2013-4101-0101-4
Sagsbeh. Marianne Ploug
Dir.tlf. +45 99 68 42 26
Mail mapl@domstolsstyrelsen.dk

31. januar 2014

Høring over rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene, j.nr. 2013-4000-0081

Ved brev af 20. december 2013 har Justitsministeriet bedt Domstolsstyrelsen om en udtalelse om rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene afgivet den 18. december 2013 af Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene.

Rapporten indeholder en række forslag til ændring af retsplejeloven mv. Domstolsstyrelsen har ikke bemærkninger til indholdet af de foreslåede lovændringer. For nogle af forslagene vedkommende vil der af hensyn til den praktiske implementering være behov for et vist tidsrum mellem lovforslagets vedtagelse og ikrafttrædelsesdato. Dette gælder særligt forslaget om anvendelse af særlige blanketter til spørgsmål og svar i forbindelse med syn og skøn og fastsættelse af regler herom, jf. rapportens side 101 f. og bilag 3, side 17 f., forslaget om forsideblanketter til stævning og svarskrift og fastsættelse af regler herom, jf. rapportens side 66 f. og lovforslagets § 1, nr. 16 og nr. 18, samt forslaget om ophævelse af kravet om underskrift på processkrifter, jf. rapportens side 79 og forslaget til retsplejelovens § 148 b (lovforslagets § 1, nr. 1).

Rapporten indeholder endvidere en række anbefalinger fra udvalget, som ikke har udmøntet sig i konkrete lovforslag, herunder anbefalinger, som falder inden for Domstolsstyrelsens ansvarsområde. Styrelsen skal hertil generelt bemærke, at styrelsen er positivt indstillet i forhold til at arbejde videre med at kvalificere og vurdere disse anbefalinger yderligere.

Særligt vedrørende de økonomiske konsekvenser mv. af forslagene

Domstolsstyrelsen har ved brev af 4. september 2013 afgivet en udtalelse vedrørende udvalgets to delnotater om adgangen til appel i civile sager og

sagstilgangen til Højesteret, jf. herved sammenfatningen i rapportens kapitel 13 og bilag 1 og 2.

Domstolsstyrelsen har i anledning af disse delnotater udarbejdet et notat af 13. juli 2013 om potentialer og den anvendte metode ved effektberegninger til udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager. Notatet vedlægges som bilag. Det fremgår af notatet, at det samlede nettopotentiale ved ændring af appelreglerne, herunder blandt andet ændring af beløbsgrænsen for appel fra 10.000 kr. til 50.000 kr., kan opgøres til 11,3 mio. kr.

Efterfølgende er der imidlertid sket en generel stigning i taktsten for de honorarer, som medlemmerne af Procesbevillingsnævnet modtager. Dette fører til en isoleret set lidt større merudgift ved Procesbevillingsnævnet. Nettopotentialet bliver dermed lidt mindre, idet styrelsen efter den nævnte justering anslår dette til 11,1 mio. kr.

Domstolsstyrelsen har endvidere i forbindelse med udvalgets øvrige forslag udarbejdet et notat af 19. november 2013 om vurdering af de økonomiske konsekvenser af visse forslag fra civiludvalget. Notatet vedlægges som bilag. Det fremgår af notatet, at det samlede potentiale af de forslag fra udvalget, som notatet omhandler, kan opgøres til ca. 3-5 mio. kr. Herfra skal dog trækkes udgifter af en vis størrelse til it-investeringer, herunder blandt andet til udvikling af digitale blanketter. Såfremt der bortses fra de forslag, hvor der er overlap i forhold til besparelsesforslag mv. fra Deloitte, vurderer styrelsen potentialet forbundet med forslagene til 1-3 mio. kr.

Domstolsstyrelsen kan – med undtagelse af bemærkningerne oven for om forhøjelsen af taksten for honorar til medlemmerne af Procesbevillingsnævnet – i det hele henholde sig til de to notater.

For så vidt angår potentialerne på ca. 12,5 mio. kr. (indsatsområderne 1-11) og 8,8-12,6 mio. kr. (benchmarkanalyse, indsatsområderne 12-14), jf. side 22 i Deloitte's sammenfatning af analyse af civile sager (rapportens bilag 4), som Deloitte har identificeret for domstolenes behandling af civile sager, er det Domstolsstyrelsens vurdering, at der er behov for en nærmere kvalificering heraf.

Som led i denne kvalificering bør der tages hensyn til udvalgets bemærkninger og anbefalinger om de enkelte forslag. Det bør blandt andet indgå i kvalificeringen, om der er overlap i forhold til de potentialer, som er identificeret i Domstolsstyrelsens ovennævnte notater eller ved tidligere budgetanalyser, ligesom der bør tages hensyn til, at nogle af potentialerne allerede er realiseret.

Det kan eksempelvis nævnes, at der er overlap mellem Deloitte's forslag om at begrænse appel (indsatsområde 9) og Domstolsstyrelsens beregning af nettopotentialet forbundet med en ændring af appelreglerne, ligesom langt størstedelen af potentialet efter forslaget om øget brug af digital modtagelse af dokumenter ved domsskrivning (indsatsområde 6) allerede er indhøstet. Desuden bemærkes i relation til herammelse (indsatsområde 13), at retterne

i 2013 har fået et it-system til brug for berømmelse af retsmøder, som søger og reserverer den første ledige tid i rettens berømmelseskalender (JFS, Berømmelse – søg og reserver), og det er et fokusområde for domstolene i 2014 at udvikle Bedste Praksis på berømmelsesområdet ved brug af denne nye funktionalitet. Videre er der vedtaget fælles retningslinjer for brug af e-mail, således at retterne kan sende og modtage materiale elektronisk i alle de tilfælde, hvor det er praktisk muligt med de nuværende sagsbehandlingssystemer, og hvor gældende lovgivning ikke er til hinder herfor.

Som led i kvalificeringen bør det endvidere indgå, om de enkelte forslag kræver ændring af retsplejeloven eller andre love og administrative forskrifter, samt om forslagene medfører behov for investeringer, herunder eksempelvis til udvikling af digitale blanketløsninger.

De forslag, som forudsætter it-udvikling og -investering, bør overvejes nærmere i lyset af den aktuelle status for domstolenes JFS-projekt. Som omtalt i Aktstykke 127 af 23. maj 2013 blev det besluttet at afprøve hele systemplatformen for en fremtidig digital sagsbehandlingsproces. Der vil snarest blive truffet beslutninger om det videre forløb heraf. Domstolsstyrelsen må derfor generelt tage et forbehold i forhold til implementeringshorisonten for så vidt angår den del af de foreslåede indsatser, der forudsætter it-udvikling mv.

Særligt om de nødvendige it-indsatser som følge af udvalgets forslag bemærkes, at disse generelt er omfattet af Domstolsstyrelsens digitaliseringsplan for 2014-2018, og derfor i det hele kan tiltrædes. Det har dog, som følge af at der afventes en afklaring af det videre forløb for JFS, endnu ikke været muligt at fastlægge en konkret tidsplan for implementering af nye systemløsninger, herunder særligt for et digitalt sagsbehandlingssystem for retterne.

Domstolsstyrelsen ønsker i den forbindelse at understrege, at de fulde gevinster for en del af forslagene ikke vil kunne blive realiseret, førend retterne er i stand til fuldt ud at behandle sager digitalt. Det gælder særligt forslaget om at ophæve underskriftskravet på stævninger, jf. rapportens side 79 og udvalgets forslag til retsplejelovens § 148 b (lovforslagets § 1, nr. 1). Retterne vil med ophævelse af underskriftskravet få en væsentlig byrde med hensyn til printning mv. af dokumenter, som modtages elektronisk, indtil sagerne kan behandles digitalt, da stævninger mv. skal være fysisk til stede i sagen, forsynes med kassestempel for retsafgift og arkiveres. Styrelsen må derfor – hvis man ser det isoleret i forhold til at kunne realisere de ønskede potentialer – tage forbehold for, at ikrafttrædelsestidspunkt for dette forslag afstemmes med udviklingen af et digitalt sagsbehandlingssystem.

For så vidt angår rapportens beskrivelse af digitaliseringsaktiviteterne i 2013, jf. rapportens side 64, 2. afsnit, bemærkes, at det i 2. halvår af 2013 blev nødvendigt at ændre planen. Efter den oprindelige plan skulle der have været udviklet systemkomponenter til håndtering af ind- og udgående digital kommunikation i løbet af 2013. Som omtalt i Aktstykke 127 af 23. maj 2013

blev det, jf. ovenfor, i stedet besluttet at afprøve hele systemplatformen for en fremtidig digital sagsbehandlingsproces.

Det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at en stor del af de ressourcer, som frigives ved effektivisering af sagsgangene, med fordel kan anvendes ved domstolene. For eksempel til at arbejde med fastholdelse af en høj kvalitet af domstolenes arbejde.

Med venlig hilsen

Charlotte Münter

NOTAT

om potentialer og den anvendte metode ved effektberegninger til udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager

I dette notat har Domstolsstyrelsen foretaget en beregning af de potentialer, som følgende ændringer af retsplejelovens regler om behandling af civile sager må forventes at medføre:

- Forhøjelse af beløbsgrænsen for appel af almindelige civile sager, kæremål om omkostninger og kæremål om udlæg fra byret til landsret (1)
- Mulighed for afvisning af 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi (2)
- Begrænsning af anke i sager om tvangsfjernelse af børn (3)
- Begrænsning i adgangen til kære af afgørelser under sagens forberedelse (4)
- Omkostningsmæssige konsekvenser af kære (5)

Potentialet for hver enkelt ændring gennemgås nedenfor under pkt. 1-5, således at der beregnes et årsværkspotentiale for landsretterne, et administrativt overhead ved landsretterne, merudgiften som følge af ekstra sager til Procesbevillingsnævnet, et eventuelt provenutab i forhold til retsafgifter (11.43.01) samt besparelsen på finanslovens konto for fri proces og udgifter til advokathjælp (11.42.02).

Notatet indeholder også nogle bemærkninger om de forventede økonomiske konsekvenser af fire yderligere forslag til ændring af retsplejelovens regler om behandling af civile sager. Potentialerne må dog her anses som relativt begrænsede, hvorfor der er gjort mindre ud af behandlingen af disse.

Domstolsstyrelsen har sammenfattet, hvad de enkelte forslag må forventes at betyde for sagsflowet ved landsretterne og Procesbevillingsnævnet i nedenstående tabel, herunder hvor mange sager landsretterne aktuelt modtager, hvor mange ekstra sager Procesbevillingsnævnet fremover forventes at modtage, samt hvor mange sager landsretterne fremover forventes at modtage. Tabellen er opdelt på sagstyper samt værdiintervaller.

Værdi-interval	Sagstype	Aktuelt	Forventet fremover	
		Antal sager ved landsretterne	Antal ansøgninger til PBN	Antal sager ved landsretterne
50.000 kr. - 10.000 -	Civile ankesager	403	242	81
	Omkostningskæremål	338	203	89
	Fogedkæremål	99	59	26
	Børnefjernelsessager	186	124	19
	Kæremål retsplejemæssige spørgsmål - generel ændring ¹	843	575	290
	Kæremål retsplejemæssige spørgsmål - omkostninger ¹		-125	
	I alt	1.869	1.078	505
75.000 kr. - 10.000 -	Civile ankesager	602	391	124
	Omkostningskæremål	388	235	103
	Fogedkæremål	120	73	32
	Børnefjernelsessager	186	124	19
	Kæremål retsplejemæssige spørgsmål - generel ændring	843	575	290
	Kæremål retsplejemæssige spørgsmål - omkostninger ¹		-125	
	I alt	2.138	1.273	568
100.000 kr. - 10.000 -	Civile ankesager	760	532	161
	Omkostningskæremål	410	251	110
	Fogedkæremål	137	85	39
	Børnefjernelsessager	186	124	19
	Kæremål retsplejemæssige spørgsmål - generel ændring	843	575	290
	Kæremål retsplejemæssige spørgsmål - omkostninger ¹		-125	
	I alt	2.336	1.442	618

1) Det er forudsat, at forslagene gennemføres sammen. Hvis alene den generelle ændring gennemføres, bliver det fremtidige sagsantal ved landsretterne 338 sager. Hvis alene ændring om tidspunkt for omkostningsafgørelse gennemføres er tallet 674.

Styrelsen har endvidere sammenfattet de samlede økonomiske konsekvenser af en ændring af appelreglerne på civilsagsområdet i nedenstående tabel. Det er en forudsætning, at alle forslag gennemføres. Samtidig er det muligt at se, hvad forskellige ændringer af beløbsgrænsen – hvor dette er relevant – betyder for det samlede potentiale.

POTENTIALEOVERSIGT - ALLE FORSLAG			
MIO. DKK	50.000 DKK GRÆNSE	75.000 DKK GRÆNSE	100.000 DKK GRÆNSE
Årsværkspotentiale landsretterne	10,6	13,7	16,0
Administrativt overhead	1,5	2,0	2,3
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	5,4	6,3	7,2
Provenutab - retsafgifter	0,5	0,8	1,1
Besparelse fri proces konto	5,0	6,2	7,1
Samlet potentiale	11,3	14,8	17,1

Beregningerne viser, at Procesbevillingsnævnet i en situation, hvor alle forslag gennemføres, og beløbsgrænsen sættes til 50.000 kr. for de forslag, hvor det er relevant at overveje denne, fremover vil modtagne yderligere ca. 350 ansøgninger om 2. instans ankebevilling og ca. 700 ansøgninger om 2. instans kærebevilling. Det skal ses i forhold til, at Procesbevillingsnævnet i 2012 modtog i alt 1.582 sager om appeltilladelse (ekskl. genoptagelsessager og anmodninger om aktindsigt) og 1.170 sager om fri proces (ekskl. genoptagelsessager og anmodninger om aktindsigt).

Procesbevillingsnævnets nuværende aktivitet vil dermed blive udvidet med knap 40 pct. Hvis grænsen i stedet sættes til 75.000 kr. eller 100.000 kr. vil nævnets aktivitet blive udvidet med henholdsvis godt 45 pct. og ca. 52 pct. Dette er således baggrunden for, at nævnets merudgifter forbundet med ændringerne ligger på et relativt højt niveau.

Som bilag A er indsat en oversigtstabel, hvor konsekvenserne af de enkelte forslag til ændringer er sammenfattet i en tabel. Det er ved beregningen af potentialet vedrørende ændret tidspunkt for fastsættelse af omkostninger ved behandling af retsplejemæssige kæremål forudsat, at forslaget gennemføres sammen med forslaget om en generel begrænsning i adgangen til at kære retsplejemæssige spørgsmål.

Som følge af at der er foretaget en række antagelser som led i potentialeberegningen, er det Domstolsstyrelsens vurdering, at beregningerne er behæftet med en vis usikkerhed.

1. Ændring af appelgrænsen i civile sager

1.1. Årsværkspotentiale i landsretterne

Der er ved effektberegningerne taget udgangspunkt i det eksisterende antal almindelige civile ankesager, omkostningskæremål og fagedkæremål om udlæg ved landsretterne¹, da antallet af sager er udtryk for, at brugerne har vist vilje til at bringe sagen videre til landsretten, herunder udarbejdet ankestævning eller kæreskrift og samtidig betalt retsafgift. Der kunne også være valgt et andet udgangspunkt, hvor man i stedet tog afsæt i antallet af almindelige civile sager, fagedkæremål om udlæg og omkostningskæremål ved byretterne og andelen på 6-7 pct., der i dag søger Procesbevillingsnævnet om appeltilladelse i sager med en værdi på mellem 0 kr. og 10.000 kr.

Efter styrelsens opfattelse ville det være uhensigtsmæssigt – og kunne føre til forkerte resultater – ved beregningerne at tage udgangspunkt i antallet af sager ved byretterne, da det må forventes – og er dokumenteret af det nuværende faktiske antal civile ankesager og kæremål ved

¹ Se tabel 1-12 i udvalgets notat.

landsretterne – at brugerne i langt højere grad vil være interesseret i at anke eller kære, når værdien kommer over de 10.000 kr. Hertil kommer, at det kan være vanskeligt at opgøre eksempelvis antallet af omkostningsafgørelser ved byretterne, der potentielt kan kæres til byretterne, ligesom der ikke foreligger data om det samlede antal afgørelser om retsplejemæssige spørgsmål ved byretterne, jf. pkt. 4 nedenfor.

Domstolsstyrelsen har i forhold til de data, der anvendes ved beregningerne, generelt valgt at tage udgangspunkt i gennemsnittet for perioden fra 2010 til 2012.

Hvis der ved beregningerne blev taget udgangspunkt 2012-tal, ville det føre til et højere potentiale. Baggrunden for dette er bl.a., at landsretterne i 2012 modtog et meget stort antal sager.

Det er imidlertid Domstolsstyrelsens vurdering, at antallet af sager ved landsretterne på lidt længere sigt må forventes at falde som følge af, at byretterne generelt har nedbragt sagsbun-kerne, og at man, at hvis man alene fokuserede på 2012, ville risikere, at potentialet blev urealistisk højt. Hertil kommer, at datagrundlaget synes at være for spinkelt med kun et enkelt år, idet udviklingen viser, at antallet af sager kan variere i ikke ubetydeligt omfang fra år til år. Ved de seneste budgetanalyser på domstolsområdet er det endvidere anerkendt, at det ikke er nok at fokusere på et enkelt år ved overvejelser om kapacitet og fremtidig normering af domstolene.

Der er dog enkelte undtagelser, hvor Domstolsstyrelsen vurderer det mere retvisende at tage udgangspunkt i 2012-tallene. Det gælder bl.a. i forhold til produktiviteten, hvor den aktuelle produktivitet er lagt til grund, da landsretterne og Procesbevillingsnævnet må antages at kunne fastholde den i forhold til 2011 – og for Procesbevillingsnævnet tidligere år - nuværende høje produktivitet. Det fremgår af teksten under de enkelte afsnit, hvis der ikke er taget udgangspunkt i data fra 2010-2012.

Der er ikke foretaget særskilte beregninger vedrørende salærkæremål, da landsretterne har anført, at det er en underkategori til omkostningskæremål. I dette notat ses der på konsekvenserne for landsretterne samlet.

Alle tal kan i øvrigt efterprøves i det regneark, som Domstolsstyrelsen har sendt til udvalgssekretariatet.

Beregningerne falder i følgende fire led:

- I. Kortlægning af hvor mange sager, der falder væk som følge af regelændringen – og dermed ikke længere skal behandles af landsretten, hvis der ikke var mulighed for at få appeltilladelse (bruttoreduktion).

- II. Kortlægning af hvor mange sager, der må forventes at få appeltilladelse fra Procesbevillingsnævnet.
- III. Udregning af forventet nettoreduktion i antal modtagne almindelige civile ankesager ved landsretterne – dvs. bruttoreduktion fratrukket antal sager, der får appeltilladelse.
- IV. Omregning af nettoreduktion til juristårsværk og kontorårsværk.

Ad I

Første led ved beregningen af årsværkspotentialet er at kortlægge, hvor mange sager der ikke længere skal behandles af landsretterne, hvis der ikke var mulighed for at få appeltilladelse. Ud fra landsretternes sagsstatistikker for 2010-2012 kan det gennemsnitlige antal modtagne almindelige civile ankesager, omkostningskæremål og fodedkæremål om udlæg for perioden fra 2010 til 2012 inden for den relevante værdigrænse – dvs. 10.-50.000 kr., 10-75.000 kr. og 10.-100.000 kr. – beregnes, og disse sager ville således falde væk, hvis der ikke kunne søges om appeltilladelse ved Procesbevillingsnævnet.

Der gøres brug af modtagne sager, da det er den bedste indgang til overvejelser om normeringer og potentialer. Afsluttede sager vil således altid have sammenhæng med modtagne sager og kan være påvirket af eksempelvis ekstrabevillinger eller bevillingsreduktioner. Modtagne sager er upåvirket heraf, men kan have en direkte sammenhæng med ændringer i lovgivningen, herunder bl.a. de ændringer af beløbsgrænsen, som udvalget overvejer. Ved de seneste budgetanalyser på domstolsområdet er der i øvrigt også taget udgangspunkt i antallet af modtagne sager ved normeringsovervejelser mv.

Ved en værdigrænse på 50.000 kr. vil bruttoreduktionen for ankesager, omkostningskæremål og kæremål om udlæg være på henholdsvis 403, 338 og 99 sager. De tilsvarende tal vil med en grænse på 75.000 kr. være på henholdsvis 602, 388 og 120 sager. Endelig vil tallene ved en grænse på 100.000 kr. være henholdsvis 760, 410 og 137 sager. Tallene fremgår af tabellen nedenfor under III.

Ad II

Ved andet led i beregningerne fastlægges det, hvor mange sager, der forventes at få tilladelse til appel af Procesbevillingsnævnet. Der er to trin i denne beregning. Først skal det fastlægges, hvor mange ansøgninger om appel i ankesager, kæremål om omkostninger og kæremål om udlæg, som indgives til Procesbevillingsnævnet. Derefter skal det fastlægges, i hvor mange af disse, der meddeles appeltilladelse, og hvor sagen derved kommer videre til landsretten.

Domstolsstyrelsen har været i dialog med Procesbevillingsnævnet. Det er - ligesom styrelsen - nævnets opfattelse, at det er ganske vanskeligt at fastlægge, i hvor stor en andel af de sager, der som udgangspunkt ikke længere kan appelleres til landsretterne, hvor der vil blive ansøgt om tilladelse til anke eller kære. Ved fastlæggelsen af andelen bør man lægge vægt på, at parterne i de sager, der falder væk, indtil nu har været indstillet på at udarbejde ankestævning eller kæreskrift og samtidig betale retsafgift. En ansøgning til Procesbevillingsnævnet om appeltilladelse er ikke afgiftsbelagt, ligesom det er nok at sende anmodningen pr. mail. Det er således forholdsvist enkelt at søge om appeltilladelse hos Procesbevillingsnævnet. Det betyder, at der - til trods for at brugerne vil opleve nævnet som et ekstra led i behandlingen af sagen - formentlig vil være en ganske høj andel, der søger tilladelse hos Procesbevillingsnævnet i både civile ankesager og kæremål.

Det er på baggrund af dialogen og drøftelserne med Procesbevillingsnævnet, der sidder med erfaringen med behandling af appelansøgning i forhold til en række forskellige sagstyper, styrelsens skøn, at der vil blive ansøgt om anketilladelse i 60 pct. af de almindelige civile ankesager med en sagsværdi på mellem 10.000 kr. og 50.000 kr. Som følge af at det må antages, at brugerne i takt med, at sagsværdien øges, i stigende grad vil være indstillet på at gå videre med sagen - dvs. søge om nævnets tilladelse - skønnes det samtidig, at ansøgningsprocenterne vil være henholdsvis 65 pct. og 70 pct. i værdiintervallerne fra 50.000 kr. til 75.000 kr. og fra 75.000 kr. til 100.000 kr. Der er ikke grund til at tro, at brugernes adfærd vil blive markant anderledes i forhold til kæremålene, hvorfor de samme procenter er lagt til grund for omkostningskæremål og fagedkæremål om udlæg.

En ændring af værdigrænsen, hvor den hæves fra 10.000 kr. til 50.000 kr., 75.000 kr. eller 100.000 kr., vil i øvrigt betyde, at Procesbevillingsnævnet må forventes at modtage et øget antal ansøgninger om tilladelse til appel i almindelige civile sager og fagedkæremål, hvor sagsværdien ligger over den nye værdigrænse. Det skyldes, at det afgørende for, om anke kan ske direkte til landsretten, jf. retsplejelovens § 368, er forskellen mellem værdien af påstanden for landsretten fratrukket det, der måtte være opnået dom for i byretten. Når værdigrænsen forhøjes, vil Procesbevillingsnævnets tilladelse være påkrævet i et øget antal sager. Som eksempel kan nævnes, at hvis en sagsøger - i en situation hvor værdigrænsen sættes til 50.000 kr. - i 1. instans har nedlagt en påstand på 75.000 kr., men alene har fået dom for 30.000 kr. og derfor ønsker at anke til landsretten for det fulde beløb, så vil det kræve Procesbevillingsnævnets tilladelse (forudsat at bestemmelsen ikke i øvrigt bliver ændret i forhold til forståelsen af værdigrænsen). Der foreligger ikke data, der muliggør potentialeberegninger på dette punkt. I forhold til de samlede økonomiske konsekvenser for Procesbevillingsnævnet, vurderes der at være tale om et forhold, som det ikke er muligt at tage højde for.

Procesbevillingsnævnet har, som led i drøftelserne om hvad det vil være hensigtsmæssigt at lægge til grund for effektberegningerne, oplyst, at der i perioden fra 2010 til 2012 i gennemsnit blev meddelt anketilladelse i 33 pct. af de behandlede ansøgninger om 2. instansbevilling.

På baggrund heraf er det lagt til grund, at denne procent også vil gælde de nye sager ved Procesbevillingsnævnet, og at en tredjedel af disse dermed vil kunne ankes til landsretten. Der er ved antagelsen lagt særlig vægt på, at kriteriet for meddelelse af tilladelse må forventes at blive det samme som for sager med en økonomisk værdi på op til 10.000 kr. – dvs. at sagen skal være principiel, eller at der foreligger særlige grunde. Med samme kriterium er der således ikke noget, der taler for, at der skulle blive meddelt tilladelse i færre sager, da det må forventes, at sagens værdi kommer til at indgå i vurderingen af, om der foreligger særlige grunde. Andelen tages af det forventede antal ansøgninger til Procesbevillingsnævnet, jf. nedenfor, og ikke det nuværende antal sager ved landsretterne.

Som følge af at sagernes betydning for parterne alt andet lige øges i takt med værdien af disse, er det efter Domstolsstyrelsens vurdering muligt, at tilladelsesprocenten vil komme til at ligge højere end de 33 pct. På nuværende tidspunkt vurderer Domstolsstyrelsen imidlertid, at det er rigtigst at holde fast i de 33 pct., da det vil være vanskeligt at vurdere, hvor meget procenten i givet fald eventuelt skulle forhøjes.

Procesbevillingsnævnet har endvidere oplyst, at der i perioden fra 2010 til 2012 i gennemsnit blev meddelt kærretilladelse i 44 pct. af de behandlede ansøgninger om 2. instansbevilling. På baggrund heraf er det lagt til grund, at denne procent også vil gælde de nye sager ved Procesbevillingsnævnet, og at 44 pct. af disse dermed vil kunne kæres til landsretten efter bevilling. Styrelsen har ved denne antagelse lagt vægt på de samme forhold som nævnt ovenfor.

Ved en værdigrænse på 50.000 kr. må det ud fra de ovennævnte forudsætninger antages, at der i henholdsvis 81 ankesager, 89 omkostningskæremål og 26 kæremål om udlæg vil blive meddelt appeltilladelse fra Procesbevillingsnævnet. De tilsvarende sager vil med en grænse på 75.000 kr. være på henholdsvis 124 ankesager, 103 omkostningskæremål og 32 sager kæremål om udlæg. Endelig vil tallene ved en grænse på 100.000 kr. være henholdsvis 161 ankesager, 110 omkostningskæremål og 39 sager kæremål om udlæg. Tallene fremgår af tabellen nedenfor under III.

Ad III

For så vidt angår netto reduktionen i sager ved landsretterne viser resultatet af beregningerne, at en ændring af beløbsgrænsen for *almindelige civile ankesager* efter retsplejelovens § 368, stk. 1, fra 10.000 kr. til 50.000 kr. må forventes at medføre, at **323 civile ankesager** – eller **knap 15 pct.** af det samlede antal årligt modtagne civile ankesager på ca. 2.400 sager (civile ankesager, økonomi mv. og småsagsproces) – ikke længere vil skulle behandles af landsretterne. De tilsvarende tal ved en ændring af beløbsgrænsen til henholdsvis 75.000 kr. og 100.000 kr. er **478 civile ankesager** – svarende til **ca. 20 pct.** af det årlige antal modtagne

civile ankesager – og **599 civile ankesager** – svarende til **ca. 25 pct.** af det årlige antal modtagne civile ankesager.

En ændring af beløbsgrænsen for *kære af omkostningsafgørelser* fra 10.000 kr. til 50.000 kr. forventes at medføre en nettoreduktion i antallet af modtagne kæresager om omkostningsspørgsmål pr. år ved landsretterne på **249 sager** – svarende til **godt 35 pct.** af de samlede antal modtagne kæremål om omkostningsafgørelser. De tilsvarende tal ved en ændring af beløbsgrænsen fra 10.000 kr. til 75.000 kr. eller 100.000 kr. vil være **284 sager** – svarende til **ca. 40 pct.** – og **300 sager** – svarende til **knap 45 pct.**

Der har ikke kunnet regnes særskilt på afgørelser, hvor sagens omkostninger ophæves, og som efter det oplyste skal være omfattet af appelbegrænsningen, hvis der er spørgsmål om at tilkende omkostninger med et beløb under beløbsgrænsen, da der ikke foreligger data, der kan belyse potentialet. I forhold til de samlede effekter forbundet med udvalgets forslag skønnes der dog at være tale om et meget begrænset potentiale.

En ændring af beløbsgrænsen for *fogedkæremål om udlæg* fra 10.000 kr. til 50.000 kr. forventes at medføre en nettoreduktion i antallet af modtagne kæresager pr. år ved landsretterne på **73 sager** – svarende til **godt 20 pct.** af de samlede antal modtagne fogedkæremål om udlæg. Det tilsvarende tal ved en ændring af beløbsgrænsen fra 10.000 kr. til 75.000 kr. eller 100.000 kr. vil være **ca. 88 sager** – svarende til **knap 25 pct.** – og **99 sager** – svarende til **ca. 28 pct.** For god ordens skyld bemærkes, at det samlede antal modtagne fogedkæremål om udlæg eller andre forhold i 2012 udgjorde 747 sager for landsretterne.

I tabellen nedenfor er der en samlet oversigt over beregningerne under I-III – dvs. hvad bruttoreduktionen, antallet af sager med appeltilladelse og nettoreduktionen må forventes at blive ved forskellige størrelser af værdigrænsen.

Værdigrænse	Sagstype	I. Bruttoreduktion i sagsantal ved landsretterne	II. Antal sager som kan appelleres med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet	III. Netto reduktion i sagsantal ved landsretterne (I-II)
50.000 kr.	Civile ankesager	403	81	323
	Omkostningskæremål	338	89	249
	Fogedkæremål	99	26	73
75.000 kr.	Civile ankesager	602	124	478
	Omkostningskæremål	388	103	284
	Fogedkæremål	120	32	88
100.000 kr.	Civile ankesager	760	161	599
	Omkostningskæremål	410	110	300
	Fogedkæremål	137	39	99

Ad IV

Det antal sager, som landsretterne ikke længere forventes at skulle behandle, kan omsættes til en årsværksbesparelse, der efterfølgende kan omsættes til en mulig udgiftsreduktion, ved brug af landsretternes sagsvægtningsmodel. Princippet i landsretternes model for sagsvægtning er, at afsluttede sager tildeles en vægt ud fra den måde, som sagerne slutter på. Man er her nødt til at anvende afsluttede sager, da man ved modtagelsen af en sag ikke ved, hvordan den slutter.

Det er derfor lagt til grund, at den gennemsnitlige fordeling på de forskellige afslutningskategorier for 2010-2012 kan lægges til grund for de sager, der fremover falder væk ved landsretterne – dvs. netto reduktionen under de enkelte sagstyper. Dette i og med, at de sager, der falder væk fremadrettet, må forventes at have været nogenlunde gennemsnitligt fordelt inden for de enkelte afslutningspositioner, jf. nedenfor.

De almindelige civile ankesager kan slutte på følgende vis:

- Sager sluttet ved dom efter hovedforhandling eller på skriftligt grundlag
- Sager sluttet ved forlig efter hovedforhandling
- Sager sluttet inden hovedforhandling efter § 353- eller § 378-møde
- Sager sluttet inden hovedforhandling uden § 353- eller § 378-møde

Tilsvarende kan kæremålene – både omkostningskæremål og kæremål om udlæg – slutte på følgende vis:

- Sager sluttet efter skriftlig behandling
- Sager sluttet efter mundtlig behandling
- Hævede sager

Først omregnes antallet af sager, der falder bort, til vægtningspoint ved brug af landsretternes sagsvægningsmodel. Det vides herefter, hvor mange vægtningspoint, der falder bort for juristerne og for kontorpersonalet.

Samtidig kendes produktiviteten for 2012 målt som optjente vægtningspoint pr. juristårsværk og pr. kontorårsværk.

Når de vægtningspoint, der fremover ikke kan forventes optjent, divideres med produktiviteten for de to personalegrupper, kan den forventede aktivitetsreduktion omsættes til en mulig reduktion i antallet af henholdsvis jurist- og kontorårsværk, da disse sager ikke længere skal produceres.

Ved brug af lønprognoseværktøjet SOL (Styring Og Løn), som er et værktøj som mange statsinstitutioner anvender i deres løbende økonomistyring, kan de aktuelle gennemsnitslønninger (2013-niveau) for jurister og kontorpersonalet fastlægges. Gennemsnitslønnen for en jurist ved landsretterne (ekskl. præsidenterne) er ca. 0,95 mio. kr. For en kontomedarbejder ved landsretterne er gennemsnitslønnen ca. 0,39 mio. kr.

Disse gennemsnitslønninger ganges med årsværkene og derved fremkommer den mulige besparelse. Årsværksbesparelsen ved de forskellige muligheder for værdigrænsen fremgår af tabellen nedenfor.

Værdigrænse	Sagstype	Årsværksbesparelse ved landsretterne		
		Jurister	Kontorpersonale	Mulig samlet lønsumsbesparelse (MIO. DKK)
50.000 kr.	Civile ankesager	2,96	2,14	3,6
	Omkostningskæremål	1,37	0,89	1,6
	Fogedkæremål	0,40	0,26	0,5
75.000 kr.	Civile ankesager	5,21	3,75	6,4
	Omkostningskæremål	1,56	1,01	1,9
	Fogedkæremål	0,48	0,31	0,6
100.000 kr.	Civile ankesager	6,97	5,00	8,6
	Omkostningskæremål	1,65	1,07	2,0
	Fogedkæremål	0,54	0,35	0,7

1.2. Overheadbesparelsen ved landsretterne

Der er indregnet 105.000 kr. i overhead i forhold til årsværkspotentialerne ved landsretterne. Normalt ville tallet være højere, men en meget stor del af (lands)retternes udgifter til øvrig drift går til betaling af husleje og driftsudgifter vedrørende lejemål. Da landsretternes bygninger er specialindrettede, vil lejemålet ikke kunne nedskaleres, hvilket er baggrunden for fastlæggelsen af det reducerede overhead. Det kan oplyses, at en beregning, hvor alle øvrig drift udgifter indgår, viser, at overhead pr. årsværk ved retterne udgør ca. 230.000 kr. pr. årsværk. Men når husleje, ejendomsskatter, varme, el, rengøring og vand trækkes ud, bliver tallet altså 103.770 kr.

Overheadpotentialet for henholdsvis de almindelige civile ankesager, omkostningskæremålene og kæremål om udlæg fremgår nedenfor af tabellen under pkt. 1.7.

1.3. Merudgifterne ved Procesbevillingsnævnet

Det er af stor betydning for vurderingen af effekterne af udvalgets forslag, i hvor stor en andel af de sager, der som udgangspunkt ikke længere kan appelleres til landsretterne, der søges appellatilladelse hos Procesbevillingsnævnet. Det er vigtigt, at Procesbevillingsnævnet fra starten af har tilstrækkelige ressourcer til at behandle et øget antal sager, idet nævnet ellers kan blive en flaskehals i forhold til ønsket om en effektiv retspleje.

Baseline for beregningerne er det antal sager, der som udgangspunkt ikke længere kan appelleres til landsretterne, og som derfor alle principielt kan indbringes for Procesbevillingsnævnet med anmodning om appeltilladelse, jf. bruttoreduktionen nævnt under pkt. 1, I, ovenfor.

Som det fremgår ovenfor, er det antaget, at der vil blive ansøgt om anketilladelse i 60 pct. af de almindelige civile ankesager med en sagsværdi på mellem 10.000 kr. og 50.000 kr. Som følge af at det må antages, at brugerne i takt med, at sagsværdien øges, i stigende grad vil være indstillet på at gå videre med sagen – dvs. søge om nævnets tilladelse – skønnes det samtidig, at ansøgningsprocenterne vil være henholdsvis 65 pct. og 70 pct. i værdiintervallet fra 50.000 kr. til 75.000 kr. og fra 75.000 kr. til 100.000 kr. De samme antagelser er lagt til grund for kærsmål om sagsomkostninger og kærsmål om udlæg. For nærmere om antagelsen henvises til pkt. I.1, II ovenfor.

Med disse antagelser vil Procesbevillingsnævnet komme til at modtage et yderligere antal sager som vist nedenfor ved de forskellige værdigrænser.

Appelansøgninger	50.000 kr.	75.000 kr.	100.000 kr.
Civile ankesager	242	391	532
Omkostningskærsmål	203	235	251
Fogedkærsmål	59	73	85

Ved behandlingen af et øget antal sager i Procesbevillingsnævnet vil der være ekstra lønomkostninger, udgifter til øvrig drift (overhead) og honorar til nævnsmedlemmerne.

Ved udregningen af de økonomiske konsekvenser er det ud fra oplysninger i statens lønsystem (SLS), jf. beskrivelsen ovenfor, lagt til grund, at den gennemsnitlige lønudgift til en medarbejder i Procesbevillingsnævnet udgør 0,52 mio. kr., ligesom en medarbejder i 2012 gennemsnitligt kunne ekspedere 135,4 sager pr. år, jf. oplysningerne i årsrapport for Danmarks Domstole. Der er anvendt en gennemsnitsløn for nævnets medarbejdere, da det – alt andet lige - må forventes, at alle medarbejdergrupper vil blive påvirket af et øget antal sager.

Det er endvidere lagt til grund, at omkostningskæremålene, der almindeligvis er såkaldte formandsafgørelser, alene vejer 2/3 ved udregningen af årsværksbehovet, idet disse sager formentlig generelt er lidt mindre ressourcetunge end gennemsnittet. En formandsafgørelse er en afgørelse, som formanden træffer alene på nævnets vegne, idet der efter retsplejelovens § 25 kan fastsættes bestemmelser i nævnets forretningsorden om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne. I forhold til de berørte sagstyper er det alene omkostningskæremålene, hvor formanden har denne kompetence efter nævnets forretningsorden.

Der er indregnet et overhead på 15 pct. (svarende til 0,75 mio. kr. pr. årsværk) i forhold til merudgiften ved Procesbevillingsnævnet. I 2011 udgjorde den samlede overheadprocent ca. 39 pct. eller ca. 0,2 mio. kr. pr. årsværk. Når basisudgifterne (husleje, ejendomsskatter, varme, el, rengøring og vand) – som der ikke er behov for at regulere – holdes ude, bliver overheadprocenten knap 15 pct. Beregningerne er foretaget på grundlag af 2011-tal, da 2012 var et atypisk år som følge af flytning til nyt lejemål. Det bemærkes, at der er anvendt den samme metode fra styrelsens side, som den der indgår ved fastlæggelse af potentiale i forbindelse med de af Deloitte foretagne analyser.

Medlemmerne af Procesbevillingsnævnet er aflønnet på timebasis. Et øget antal sager må forventes at betyde enten længere møder og/eller flere møder, hvor udgiften til honorar til nævnsmedlemmerne vil stige. Styrelsen skønner på baggrund af drøftelserne med Procesbevillingsnævnet, at det nuværende udgiftsniveau² på ca. 2,4 mio. kr. pr. år til honorar til nævnsmedlemmer vil stige med anslået 0,8-1,0 mio. kr. i en situation, hvor alle forslag gennemføres, og værdigrænsen forhøjes til 50.000 kr., hvilket som nævnt betyder en aktivitetsstigning for Procesbevillingsnævnet på knap 40 pct. Der er ved dette skøn lagt vægt på det yderligere antal sager og den forventede karakter af disse i forhold til den portefølje af sager, som nævnet aktuelt behandler, herunder at nogle af disse er såkaldte formandsafgørelser. Hvis værdigrænsen i stedet måtte blive forhøjet til 75.000 kr. eller 100.000 kr., er det antaget, at merudgiften til honorarer stiger proportionalt med det ekstra antal sager, som nævnet forventes at modtage. Merudgiften til honorar er fordelt forholdsmæssigt på de ekstra sager, som Procesbevillingsnævnet fremover må forventes at skulle behandle. Dette dog med undtagelse af omkostningskæremålene, som formanden afgør på vegne af nævnet, og hvor der derfor ikke er honorar til nævnsmedlemmer.

Det antages således i beregningerne, at honorarudgifter stiger med 0,9 mio. kr. ved en forhøjelse af beløbsgrænsen fra 10.000 kr. til 50.000 kr. Hvis grænsen forhøjes til 75.000 kr. eller 100.000 kr. forventes honorarudgifterne at stige med henholdsvis 1,07 mio. kr. eller 1,22 mio. kr. Som eksempel kan nævnes, at antallet af ekstra ansøgninger om appeltilladelse i civile ankesager forventes at stige med 242 sager ved en beløbsgrænse på 50.000 kr. Det samlede antal ekstra ansøgninger om appeltilladelse i civile ankesager, fagedkæremål om udlæg, børnefjernelsessager og kæremål om retsplejemæssige spørgsmål (samtidig med gennemførelse af forslaget om omkostningsmæssige konsekvenser af kære) udgør 875 sager. Dermed udgør de civile ankesager 27,6 pct. af den samlede stigning i antallet af ansøgninger til Procesbevillingsnævnet. 27,6 pct. af 0,9 mio. kr. svarer til 0,25 mio. kr., jf. tabellen nedenfor.

Det vurderes i øvrigt, at der alene vil være begrænsede engangsudgifter forbundet med, at der vil skulle etableres yderligere arbejdspladser i Procesbevillingsnævnets lejemål som følge af udvidelsen af nævnets aktiviteter.

² I 2012 udgjorde de samlede honorarudgifter 2.358.423,40 kr.

Tabellen nedenfor viser merudgifterne ved Procesbevillingsnævnet forbundet med de forskellige forslag.

Værdigrænse	Sagstype	Merudgifter ved Procesbevillingsnævnet (mio. DKK)			
		Lønudgifter	Øvrig drift	- heraf honorar til medlemmer	Samlet
50.000 kr.	Civile ankesager	1,15	0,17	0,25	1,32
	Omkostningskæremål	0,51	0,08	-	0,59
	Fogedkæremål	0,28	0,04	0,06	0,32
75.000 kr.	Civile ankesager	1,85	0,28	0,40	2,13
	Omkostningskæremål	0,60	0,09	-	0,69
	Fogedkæremål	0,35	0,05	0,08	0,40
100.000 kr.	Civile ankesager	2,52	0,38	0,55	2,90
	Omkostningskæremål	0,64	0,10	-	0,73
	Fogedkæremål	0,40	0,06	0,09	0,46

I øvrigt forventes antallet af ansøgninger om 3. instansbevillinger ikke at falde, da ændringerne i henvisningsreglerne, der skal være med til at sikre en tilpasning i sagstilgangen til Højesteret, forventes at betyde, at landsretterne kommer til at behandle færre civile 1. instanssager. Procesbevillingsnævnet har således vurderet, at der forventes at blive indgivet nogenlunde det samme antal ansøgninger om 3. instans bevilling som tidligere, da de sager, hvor der søges bevilling i, er således, at nævnet ikke forventer, at det vil være dem som falder væk ved landsretterne som følge af de ændringer, der foretages af appelreglerne. Hertil kommer, at byretterne efter forslaget om tilgangen af sager til Højesteret må forventes at betyde, at byretterne skal behandle flere civile sager som 1. instans, hvilket – alt andet lige – betyder et øget antal ankesager ved landsretterne, hvor der kan søges 3. instansbevilling i.

1.4. Provenutab – retsafgifter

Den forventede reduktion i antallet af almindelige civile ankesager og kæremål ved landsretterne vil have provenumæssige konsekvenser, da der fremover vil blive indbetalt færre retsafgifter. Ankeafgiften udgør 750 kr. med tillæg af 1,2 pct. af den del, som sagsværdien overstiger 50.000 kr. Herudover betales et tillæg for sager, hvor sagsværdien overstiger 50.000 kr., på 750 kr. med tillæg på 1,2 pct. af den del af værdien, der overstiger 50.000 kr. Retsafgiften for kæremål udgør 400 kr., idet beløbet tilbagebetales, såfremt den kærende får helt eller delvist medhold.

Ved beregningerne til brug for det skønnede provenutab er der anvendt data for 2010-2012. Der foreligger ikke data om underdeling på sagsværdier mellem 50.000 kr. og 75.000 kr. eller mellem 75.000 kr. og 100.000 kr. Det er derfor lagt til grund, at den gennemsnitlige værdi for

sagerne med en værdi på mellem 50.000 kr. og 75.000 kr. udgør 62.500 kr., da der ikke foreligger data, der kan belyse, om der er overrepræsentation i bunden eller toppen af værdiintervallet.

Tilsvarende er det lagt til grund, at den gennemsnitlige værdi for sagerne med værdi mellem 75.000 kr. og 100.000 kr. udgør 87.500 kr. Henset til den relativt beskedne størrelse af provenutabet ville anvendelse af en anden gennemsnitsværdi ikke føre til et markant andet resultat.

Ved beregningen er de omgørelsesprocenter, der kan opgøres på grundlag af Østre Landsrets optælling vedrørende civile kæremål³, lagt til grund, idet retsafgiften refunderes ved medhold.

Tabellen nedenfor viser effekten af de forskellige værdigrænser for ankesager, omkostningskæremål og kæremål om udlæg.

Provenutab (mio. DKK)	50.000 kr.	75.000 kr.	100.000 kr.
Civile ankesager	0,24	0,47	0,77
Omkostningskæremål	0,06	0,07	0,07
Fogedkæremål	0,02	0,03	0,03

1.5. Besparelse fri proces

Ved beregningerne af den del af potentialet, der vedrører fri proces kontoen, er der taget udgangspunkt i de samlede udgifter ved landsretterne til fri proces og udgifter til advokathjælp. Den nuværende kontering af udgifter muliggør desværre ikke, at det specifikt kan belyses, hvordan udgifterne fordeler sig på de enkelte sagstyper. Med andre ord: Som følge af, at der ikke foreligger specifikke oplysninger om udgiften til fri proces for de enkelte sagsarter, må der foretages en fordeling af de samlede udgifter, idet der på baggrund af denne kan fastlægges et potentiale.

Styrelsen har ud fra forbruget i 2011 og 2012⁴, herunder oplysningerne om de enkelte finanskonti, skønnet, at i alt ca. 31 mio. kr. af de samlede udgifter kan henføres til de civile sager ekskl. ægteskabssagerne, der konteres særskilt. Årsagen til at der ikke tages udgangspunkt i de samlede udgifter er, at der er en del af disse, der kan henføres til straffesagsområdet bl.a. i form af udgifter til bistandsadvokater i voldssager mv.

Herefter er den forventede aktivitetsreduktion for juristerne - dvs. den forventede nedgang i optjente vægtningspoint - for de enkelte forslag sat i forhold til juristernes samlede gennem-

³ Oplysninger fremgår ikke af materialet fra Vestre Landsret.

⁴ De samlede udgiftsposter udgjorde i 2011 og 2012 henholdsvis ca. 43,0 mio. kr. og 32,6 mio. kr.

snitlige årlige aktivitet for civile sager (målt som vægtningspoint) for 2011-2012 ekskl. ægteskabssager, hvorefter der kan beregnes en sparet andel i forhold til de 31 mio. kr. En mulighed havde været at tage udgangspunkt i oplysningerne om modtagne sager for de enkelte typer af civile sager. Denne mulighed er dog fravalgt, idet man ved valgt at dette udgangspunkt kommer til at arbejde ud fra en forudsætning om, at udgiften til fri proces fordeler sig forholdsmæssigt ud fra antallet af modtagne sager. En sådan forudsætning vil føre til et forkert resultat, idet det som eksempel kan nævnes, at den gennemsnitlige fri proces udgift er højere i civile 1. instans sager og civile ankesager end i civile kæremaal. Det som følge af, at advokaterne gennemsnitligt anvender mere tid i forbindelse med de to førstnævnte sagstyper. Det er således mere hensigtsmæssigt at arbejde med en antagelse om, at fri proces udgifterne fordeler sig forholdsmæssigt efter de enkelte sagstyper andel af den samlede aktivitet ved landsretterne, da det dermed sikres, at de tungere sagstyper – f.eks. civile 1. instans sager og civile ankesager – også vægter tungere ved fordelingen af udgifterne.

Juristernes samlede aktivitet ved landsretterne er fastlagt ud fra den sagsvægningsmodel, der nævnes ovenfor under pkt. 1.1, IV. Der er valgt at fokusere på juristerne, da det er den personalegruppe, der bidrager mest til potentialet ved landsretterne. Der kunne også være udregnet et gennemsnit for jurister og kontorphonale, men det havde gjort beregningerne mere komplicerede og resultatet ville ikke forrykke sig.

For 2011-2012⁵ (der var databrud i 2011 som følge af revision af modellen, hvorfor 2010 ikke kan anvendes) udgjorde den gennemsnitlige samlede årlige aktivitet for civile sager ved landsretterne (ekskl. ægteskabssager) 17.762 point. Den forventede reduktion i optjente vægtningspoint for omkostningskæremaalene som følge af en værdigrænse på 50.000 kr. udgør 363 vægtningspoint svarende til ca. 2 pct. af den samlede aktivitet ved landsretterne. Herefter kan fri proces udgifterne reduceres med 2 pct. af 31 mio. kr. svarende til 0,6 mio. kr. Der er anvendt et tilsvarende princip ved de øvrige beregninger. Resultatet af beregningerne fremgår af tabellen nedenfor.

⁵ Der var databrud i 2011 som følge af revision af modellen, hvorfor 2010-data ikke kan anvendes.

	Sagstype	Forventet reduktion i optjente vægtningspoint	Reduktion i pct. af samlede point for civile sager	Potentiale fri proces konto (mio. DKK)
50.000 kr.	Civile ankesager	783	4,4%	1,4
	Omkostningskæremål	363	2,0%	0,6
	Fogedkæremål	105	0,6%	0,18
75.000 kr.	Civile ankesager	1.381	7,8%	2,4
	Omkostningskæremål	414	2,3%	0,7
	Fogedkæremål	127	0,7%	0,22
100.000 kr.	Civile ankesager	1.847	10,4%	3,2
	Omkostningskæremål	436	2,5%	0,8
	Fogedkæremål	143	0,8%	0,25

Note: Det samlede antal vægtningspoint udgjorde 17.762 for juristerne i 2012.

1.6. Konsekvenser for byretterne

Der er ikke regnet på potentialer ved byretterne som følge af de nævnte ændringer af reglerne om appel af civile sager og civile kæremål, da der ikke foreligger data, der kan belyse dette. I forhold til det samlede forløb af en civil sag ved byretterne vurderes der at være tale om en ret beskeden aktivitetsreduktion, idet reduktionen primært vil bestå i nogle relativt enkle ekspeditioner som led i, at sagen kæres til landsretten. Hertil kommer, at advokaterne formentlig generelt vil gøre mere ud af de enkelte sager, da der ikke længere automatisk vil være adgang til at anke/kære disse, hvilket formentlig mindst vil opveje det mindre potentiale, der måtte være.

Domstolsstyrelsen er bekendt med, at Deloitte's analyse belyser dette forhold nærmere.

1.7. Opsummering af de samlede konsekvenser af forslaget

De samlede konsekvenser af forslaget kan opsummeres i nedenstående tabel.

CIVILE ANKESAGER				
GRÆNSE:	50.000 DKK	75.000 DKK	100.000 DKK	
Årsværkspotentiale landsretterne	3,64	6,41	8,57	
Administrativt overhead	0,53	0,94	1,26	
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	1,32	2,13	2,90	
Provenutab - retsafgifter	0,24	0,47	0,77	
Besparelse fri proces konto	1,37	2,41	3,22	
Samlet potentiale	3,98	7,17	9,38	
OMKOSTNINGSKÆREMÅL				
GRÆNSE:	50.000 DKK	75.000 DKK	100.000 DKK	
Årsværkspotentiale landsretterne	1,65	1,88	1,98	
Administrativt overhead	0,24	0,27	0,29	
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	0,59	0,69	0,73	
Provenutab - retsafgifter	0,06	0,07	0,07	
Besparelse fri proces konto	0,63	0,72	0,76	
Samlet potentiale	1,87	2,12	2,22	
FOGEDKÆREMÅL				
GRÆNSE:	50.000 DKK	75.000 DKK	100.000 DKK	
Årsværkspotentiale landsretterne	0,48	0,58	0,65	
Administrativt overhead	0,07	0,08	0,09	
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	0,32	0,40	0,46	
Provenutab - retsafgifter	0,02	0,03	0,03	
Besparelse fri proces konto	0,18	0,22	0,25	
Samlet potentiale	0,39	0,46	0,50	
SAMLET				
GRÆNSE:	50.000 DKK	75.000 DKK	100.000 DKK	
Årsværkspotentiale landsretterne	5,77	8,87	11,20	
Administrativt overhead	0,84	1,29	1,64	
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	2,23	3,21	4,09	
Provenutab - retsafgifter	0,33	0,57	0,88	
Besparelse fri proces konto	2,18	3,36	4,24	
Samlet potentiale	6,23	9,74	12,11	

2. Afvisning af 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi

Forslaget om at landsretterne skal have mulighed for at afvise visse 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi, vurderes at ville komme til at berøre meget få sager, hvorfor potentialet vil være meget begrænset.

Der er formentlig tale om så få sager, at det er vanskeligt at angive en procentmæssig reduktion i antallet af civile ankesager ved landsretterne. En reduktion af de civile ankesager på 1 pct. svarer til ca. 25 sager eller et anslået potentiale på mindre end 0,3 mio. kr., der dog i et vist omfang vil blive modsvaret af merudgifter til den indledende vurdering, der i givet fald skal finde sted af et antal ankesager.

3. Begrænsning af anke i sager om tvangsfjernelse af børn

3.1. Besparelsen i landsretterne

Ved beregning af effekten i forhold til sager om tvangsfjernelse af børn er der anvendt de samme principper som beskrevet ovenfor under pkt. 1.1. Dog er der ikke tale om at ændre en værdigrænse, men om at undtage en bestemt type sager fra anke. Så ved potentialeberegningerne er der taget udgangspunkt i samtlige børnefjernelsessager og ikke en delmængde af en sagstype, som tilfældet er for bl.a. de almindelige civile ankesager.

Første led er at kortlægge, hvor mange sager, som landsretterne hvert år ikke længere vil modtage, såfremt der ikke er adgang til at søge appeltilladelse. Ud fra det gennemsnitlige antal modtagne sager for 2010 til 2012 udgør bruttoreduktionen herefter **186 sager**.

Andet led er at fastlægge, i hvor mange sager som Procesbevillingsnævnet vil meddele appeltilladelse, så disse sager alligevel skal behandles af landsretten.

Børnefjernelsessager er meget indgribende sager, hvorfor det også vurderes, at ansøgningsprocenten vil være høj for disse. Som tilsvarende for de almindelige civile ankesager er det vanskeligt at skønne, hvor høj procenten vil blive. Det bedste bud på nuværende tidspunkt er, at der vil blive ansøgt om anketilladelse i to ud af tre sager. Dermed kommer procenten til at ligge nogenlunde på niveau med de almindelige civile sager. Der er herved lagt særlig vægt på, at der er tale om meget indgribende afgørelser, hvor parterne typisk vil gå endog meget langt for at få en bebyrdende afgørelse omgjort. Betragtningen støttes af, at der på nuværende tidspunkt hvert år indbringes et ikke ubetydeligt antal børnefjernelsessager til trods for, at byrettens afgørelse kun helt undtagelsesvis ændres,

Til gengæld må det forventes, at Procesbevillingsnævnets praksis bliver mere restriktiv i disse sager, hvorved at tilladelsesprocenten kommer til at ligge på et betydeligt lavere niveau end for ankesagerne. Det er uvist, hvor restriktiv praksis bliver, men det bedste bud på nuværende tidspunkt er, at der vil blive meddelt appeltilladelse i 10 pct. af sagerne. Også ved denne vurdering er der lagt vægt på, at landsretterne kun omgør byretternes afgørelse i et fåtal af sager.

På baggrund heraf må det forventes, at der vil blive meddelt appeltilladelse i **18 sager** om året. Dermed bliver netto reduktionen på 168 sager om året svarende til 90 pct. af de nuværende sager ved landsretterne.

Ved beregningen af, hvad netto reduktionen svarer til i årsværk ved landsretterne er der anvendt de samme principper som beskrevet ovenfor under pkt. 1.1, IV. Tabellen nedenfor viser den forventede effekt.

Sagstype	Årsværksbesparelse ved landsretterne		
	Jurister	Kontorpersonale	Mulig samlet lønsumsbesparelse (MIO. DKK)
Børnefjernelsessager	1,07	0,91	1,4

3.2. Overheadbesparelsen ved landsretterne

Ved udregning af overhead er der anvendt de samme principper som beskrevet ovenfor under pkt. 1.2.

Overheadbesparelsen bliver herefter på 0,2 mio. kr. som følge af ændringerne vedrørende behandling af sager om børnefjernelse.

3.3. Merudgifter ved Procesbevillingsnævnet

Som nævnt i pkt. 3.1 må det forventes, at der i to ud af tre sager, der ikke længere frit kan indbringes for landsretterne, sendes en ansøgning om anketilladelse til Procesbevillingsnævnet.

Nævnet kan derfor forventes at skulle behandle yderligere 124 sager som følge af ændringen. Ved beregningen af merudgifterne forbundet med dette er der anvendt den samme metode, som beskrevet ovenfor under pkt. 1.3 om øgede lønudgifter, overhead og honorar til nævnsmedlemmer. Det bemærkes for god ordens skyld, at nævnets forretningsorden ikke muliggør, at sager om tilladelse til anke af børnefjernelsessager vil kunne behandles af formanden på vegne af nævnet.

Merudgifterne fremgår af tabellen nedenfor.

Sagstype	Merudgifter ved Procesbevillingsnævnet (mio. DKK)			
	Lønudgifter	Øvrig drift	- heraf honorar til medlemmer	Samlet
Børnefjernelsessager	0,59	0,09	0,13	0,68

3.4. Provenutab – retsafgifter

Der betales ikke retsafgift for anke af børnefjernelsessagerne, hvorfor en ændring af reglerne for anke af disse ikke har provenumæssig betydning.

3.5. Besparelse fri proces

Der er ved udregningen anvendt den samme metode som beskrevet under pkt. 1.5.

Fri proces besparelsen er skønsmæssigt forhøjet fra 0,42 mio. kr. til 1,5 mio. kr., da den anvendte metode, jf. pkt. 1.4, på dette punkt synes at give et for lavt potentiale. Der gælder således, at det er styrelsens opfattelse, at de gennemsnitlige udgifter efter fri proces kontoen – dvs. primært advokatsalærer - i børnefjernelsessager som minimum må antages at udgøre 10.000 kr. pr. sag. Såfremt denne vurdering skal efterprøves nærmere skal der indhentes yderligere data fra landsretterne.

3.6. Konsekvenser for byretterne

Der henvises til pkt. 1.6 ovenfor.

3.7. Opsummering af de samlede konsekvenser af forslaget

De samlede konsekvenser af forslaget kan opsummeres i nedenstående tabel.

POTENTIALEOVERSIGT - ÆNDRING AF APPELREGLERNE - BØRNEFJERNELSESSAGER	
MIO. DKK	
Årsværkspotentiale landsretterne	1,37
Administrativt overhead	0,21
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	0,68
Provenutab - retsafgifter	0,00
Besparelse fri proces konto	1,50
Samlet potentiale	2,40

4. Begrænsning i adgangen til at kære afgørelser om sagens forberedelse

4.1. Besparelsen i landsretterne

For så vidt angår kæremål om retsplejemæssige spørgsmål er det ud fra oplysninger fra udvalgssekretariatet lagt til grund beregningsteknisk, at der vil være en række kategorier⁶ indenfor de nuværende typer af kæremål om retsplejemæssige spørgsmål, der ikke længere vil kunne kæres (i alt ca. 500 kæremål pr. år). Der vil også være en række kategorier, hvor det antages i forhold til beregningerne, at de fortsat vil kunne kæres⁷.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der i praksis vil være kæremål omfattet af kategorierne, der får bevilling fra Procesbevillingsnævnet og skal behandles i landsretten. Omvendt vil der også være kæremål om retsplejemæssige spørgsmål, der *ikke* omfattes af kategorierne, hvor parterne fremover accepterer byrettens kendelse, hvormed sagen ikke skal behandles af landsretten. Valget er således truffet, som det er, for at skabe grundlag for en effektberegning vedrørende kæremål om retsplejemæssige spørgsmål.

I øvrigt henvises til pkt. 1.1 ovenfor, hvor de generelle principper i beregningsmetoden er beskrevet.

Såfremt retsplejelovens regler ændres således, at udgangspunktet bliver, at der ikke længere er adgang til at kære afgørelser om retsplejemæssige spørgsmål, vil det aktuelle niveau for på ca. 850 modtagne sager pr. år ved landsretterne ud fra de valgte kategorier i beregningsmetoden kunne reduceres med **512 sager** pr. år – svarende til en reduktion på **knap 60 pct.** Det er vigtigt at være opmærksom på, at der som følge af metodevalget kan gå direkte til den forventede nettoreduktion pr. år i antallet af modtagne kæremål om retsplejemæssige spørgsmål ved landsretterne.

Ved beregningen af, hvad nettoreduktionen svarer til i årsværk ved landsretterne er der anvendt de samme principper som beskrevet ovenfor under pkt. 1.1, IV. Tabellen nedenfor viser den forventede effekt.

⁶ Kategorierne er: "Edition", "fremlæggelse af dokumentbeviser", "vidneførelse", "syn og skøn", "genoptagelse af U-domme, "omberammelse og udsættelse", "beskikkelse", "skønsmand", "bevisførelse i øvrigt", "spørgsmål til styrelser mv.", "sagskyndige medlemmer af retten", "børnesagkyndige og samtaler mv.", "sambehandling af sager", "tinglysning af stævning/skøde", "berigtigelse af stævning", "småsagsbehandling", "nye påstande/anbringender", "opsættende virkning", "retsafgiften for byretten", "aktindsigt for byretten", "fri proces", "udskillelse til særskilt behandling", "advokatpålæg" samt "genoptagelse af forberedelsen".

⁷ Disse kategorier er: Habilitet, rette sagsøger/sagsøgte, stedlig/saglig kompetence, forelæggelse for Retslægerådet/Arbejdsskandestyrelsen, genoptagelse af U-domme, henvisning til landsretten, deldom, søgsmålsfrister, afvisning på manglende/for sent indgivet processkrift mv., retlig interesse, gruppesøgsmål, præjudicielt spørgsmål og diverse.

Sagstype	Årsværksbesparelse ved landsretterne		
	Jurister	Kontorpersonale	Mulig samlet lønsumsbesparelse (MIO. DKK)
Kæremål retsplejemæssige spørgsmål	2,49	1,66	3,0

4.2. Overhead

Ved udregning af overhead er der anvendt de samme principper som beskrevet ovenfor under pkt. 1.2.

Overheadbesparelsen bliver herefter på 0,4 mio. kr. som følge af ændringerne vedrørende behandling af kæremål om retsplejemæssige spørgsmål.

4.3. Merudgifterne ved Procesbevillingsnævnet

For så vidt angår ansøgning om tilladelse til kære af retsplejemæssige spørgsmål, er det også vanskeligt at vurdere omfanget af ansøgninger, da det ikke er et område, som Procesbevillingsnævnet har erfaring med på nuværende tidspunkt. Ud fra drøftelser med Procesbevillingsnævnet findes det dog ikke urealistisk, at Procesbevillingsnævnet i en situation med gennemførelse af både forslaget om en mere generel begrænsning i adgangen til kære af retsplejemæssige spørgsmål og forslaget om stillingtagen til sagsomkostninger samtidig med behandlingen af kæremålet vil skulle behandle ca. 400-500 ekstra af den slags sager pr. år. I forhold til det aktuelle niveau for antal modtagne kæremål om retsplejemæssige spørgsmål på ca. 850 pr. år svarer det til ca. halvdelen. Hvis alene det førstnævnte forslag gennemføres, vil antallet af ansøgninger blive anslået ca. 100-150 ansøgninger højere, da der herved ikke søges foretaget en justering af brugernes adfærd med tydeliggørelse af, at der også er omkostninger forbundet med at kære spørgsmål under forberedelsen af sagen, hvilket vil betyde yderligere sager ved landsretterne. Det må – alt andet lige – nødvendigvis må forudsætte, at også antallet af sager ved Procesbevillingsnævnet øges.

Ved beregningen af merudgifterne forbundet med forslaget er der anvendt den samme metode, som beskrevet ovenfor under pkt. 1.3 om øgede lønudgifter, overhead og honorar til nævnsmedlemmer. Det bemærkes for god ordens skyld, at sager om tilladelse til kære af retsplejemæssige spørgsmål ikke kan forventes behandlet som formandssager.

Merudgifterne fremgår af tabellen nedenfor.

Sagstype	Merudgifter ved Procesbevillingsnævnet (mio. DKK)			
	Lønudgifter	Øvrig drift	- heraf honorar til medlemmer	Samlet
Kæremål retsplejemæssige spørgsmål	2,72	0,41	0,59	3,13

4.4. Provenutab – retsafgifter

Der henvises til pkt. 1.4 ovenfor.

Det forventede provenutab forbundet med at ændre reglerne om kære af retsplejemæssige spørgsmål forventes at blive på 0,2 mio. kr.

4.5. Besparelse fri proces

Der er ved udregningen anvendt den samme metode som beskrevet under pkt. 1.5.

Den forventede besparelse på fri proces kontoen forventes at blive på 1,2 mio. kr.

4.6. Konsekvenser for byretterne

Der henvises til pkt. 1.6 ovenfor.

4.7. Opsummering af de samlede konsekvenser af forslaget

De samlede konsekvenser af forslaget kan opsummeres i nedenstående tabel.

RETSPLEJEMÆSSIGE KÆREMÅL (GENEREL ÆNDRING)	
Årsværkspotentiale landsretterne	3,01
Administrativt overhead	0,44
Merudgift -Procesbevillingsnævnet	3,13
Provenutab - retsafgifter	0,17
Besparelse fri proces konto	1,15
Samlet potentiale	1,30

5. Omkostningsmæssige konsekvenser af kære

5.1. Besparelsen i landsretterne

En ændring bestående i, at landsretterne samtidig med behandlingen af kæremål om retsplejemæssige spørgsmål træffer afgørelse om sagsomkostninger, vil med en antagelse om, at 20 pct. af sagerne falder væk som følge af ændret brugeradfærd, isoleret set medføre, at antallet af modtagne sager ved landsretterne reduceres med ca. **170 sager** pr. år. Hvis ændringen gennemføres sammen med en ændring vil konsekvenserne være anderledes, da potentialerne efter de to forslag overlapper hinanden, jf. pkt. 5.8 og 5.9 nedenfor.

Ved beregningen af hvad nettoreduktionen svarer til i årsværk ved landsretterne, er der anvendt de samme principper som beskrevet ovenfor under pkt. 1.1, IV. Tabellen nedenfor viser den forventede effekt.

Sagstype	Årsværksbesparelse ved landsretterne		
	Jurister	Kontorpersonale	Mulig samlet lønsumsbesparelse (MIO. DKK)
Omkostningsmæssige konsekvenser af kære	0,88	0,59	1,1

5.2. Overhead

Ved udregning af overhead er der anvendt de samme principper som beskrevet ovenfor under pkt. 1.2.

Overheadbesparelsen bliver herefter på 0,2 mio. kr. som følge af ændringerne vedrørende omkostningsmæssige konsekvenser af kære.

5.3. Merudgifterne ved Procesbevillingsnævnet

Der vil ikke være merudgifter forbundet med forslaget for Procesbevillingsnævnet, idet det alene er tidspunktet for afgørelse af sagsomkostninger, der påvirkes. Parterne vil således fortsat principielt frit kunne appellere afgørelser fra byretten, hvorfor der ikke bliver tale om at søge om appellatilladelse hos Procesbevillingsnævnet.

5.4. Provenutab – retsafgifter

Der henvises til pkt. 1.4 ovenfor.

Det forventede provenutab forbundet med at ændre reglerne om kære af retsplejemæssige spørgsmål forventes at blive på mindre end 0,1 mio. kr.

5.5. Besparelse fri proces

Der er ved udregningen anvendt den samme metode som beskrevet under pkt. 1.5.

Den forventede besparelse på fri proces kontoen forventes at blive på 0,2 mio. kr.

5.6. Konsekvenser for byretterne

Der henvises til pkt. 1.6 ovenfor.

5.7. Opsummering af de samlede konsekvenser af forslaget

De samlede konsekvenser af forslaget kan opsummeres i nedenstående tabel.

POTENTIALEOVERSIGT - RETSPLEJEMÆSSIGE KÆREMÅL - OMKOSTNINGER	
MIO. DKK	
Årsværkspotentiale landsretterne	1,06
Administrativt overhead	0,15
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	0,00
Provenutab - retsafgifter	0,06
Besparelse fri proces konto	0,40
Samlet potentiale	1,56

5.8. Sammenhæng med forslaget om begrænsning i adgangen til at kære afgørelser om sagens forberedelse

Såfremt dette forslag gennemføres sammen med forslaget nævnt under pkt. 4 om en mere generel ændring af reglerne, vil der være et overlap mellem potentialet efter dette forslag og potentialet forbundet med ændret tidspunkt for omkostningsfastsættelse. Det betyder, at der alene vil være 66 færre modtagne sager ved landsretterne pr. år – svarende til en

(mer)reduktion i det årlige antal modtagne sager på **ca. 8 pct.** I forhold til Procesbevillingsnævnet vil en samtidig gennemførelse af forslaget som nævnt i pkt. 4.3 forventes at medføre et øget sagsantal på 450 sager pr. år. Hvis alene forslaget om begrænsning til adgangen til kære af afgørelser under sagens forberedelse gennemføres må det forventede antal sager ved Procesbevillingsnævnet forventes at stige med yderligere 100-150 sager pr. år.

5.9. Samlede konsekvenser af de to forslag

Når der tages hensyn til overlappet mellem potentialer, bliver de samlede forventede konsekvenser af de to forslag som illustreret i tabellen nedenfor.

SAMLET POTENTIALEOVERSIGT - RETSPLEJEMÆSSIGE KÆREMÅL	
MIO. DKK	
Årsværkspotentiale landsretterne	3,47
Administrativt overhead	0,48
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	2,45
Provenutab - retsafgifter	0,20
Besparelse fri proces konto	1,32
Samlet potentiale	2,63

6. Øvrige forslag i tilknytning til anke og kære

6.1. Medvirken af sagskyndige dommere ved landsretten

Det vurderes, at de økonomiske konsekvenser af forslaget vil være begrænsede. Landsretterne vil i de ekstra sager, hvor der udpeges sagskyndige dommere, få et vist merarbejde forbundet med udpegning og løbende kommunikation med disse. Henset til at der formentlig vil være tale om et forholdsvist begrænset antal sager, må merudgiften anses at blive af begrænset omfang.

6.2. Berigtigelse af fejl i domme – retsplejelovens § 221

Det er vurderingen, at der bl.a. som følge af samtykkekravet vil være et relativt begrænset antal yderligere sager, som kan berigtiges, hvorved anke til landsretten – eventuelt efter bevilning fra Procesbevillingsnævnet – undgås.

I de tilfælde, hvor berigtigelse finder sted, vil der være sparede udgifter ved landsretterne samt eventuelt også Procesbevillingsnævnet. Der vil principielt også kunne være tale om besparelser efter fri proces kontoen, ligesom der vil komme færre retsafgifter ind.

Samlet set vurderes forslaget at have ret begrænsede økonomiske konsekvenser. Dels som følge af, at det må antages at være et begrænset antal sager, der ikke længere skal videre til ankeinstansen med henblik på berigtigelse, dels som følge af, at landsretterne arbejde med disse sager er beskedent i forhold til det gennemsnitlige ressourcetræk pr. sag.

6.3. Kære af delafgørelser – retsplejelovens § 253, stk. 4

Baggrunden for forslaget er bl.a. at forebygge unødvendige dobbeltanmodninger om kære og at forebygge uhensigtsmæssige retstab.

I de tilfælde, hvor der på nuværende tidspunkt fremsættes dobbeltanmodninger, vil der være en besparelse ved, at anmodninger fremover alene sendes til Procesbevillingsnævnet, da anmodningen fremover ikke skal behandles to steder. Omfanget af besparelsen må dog anses for begrænset, da ressourcetrækket ved behandling af anmodningerne – dvs. typisk afvisning grundet formalia - i sammenligning med andre sager er yderst begrænset.

I forhold til forebyggelsen af retstab må det antages, at parterne på nuværende tidspunkt ind i mellem sender anmodning om kære af delafgørelser til den forkerte instans, hvorfor der alt andet lige ikke vil være merudgifter forbundet med, at anmodningen fremover sendes til Procesbevillingsnævnet.

6.4. Ankefristen – retsplejelovens § 372, stk. 1

En ændring af ankefristen til i alle tilfælde at være 4 uger vil betyde en forenkling, en hurtigere afklaring for parterne af, om sagen er afsluttet, samt en kortere samlet sagsbehandlingstid i sagerne.

Derimod vurderes forslaget at være udgiftsneutralt, da det må antages, at ændringen ikke påvirker det antal sager, hvor parterne ønsker at anke for at opnå et andet resultat.

Bilag A**SAMLET POTENTIALEOVERSIGT (MIO. DKK)**

CIVILE ANKESAGER			
GRÆNSE:	50.000 DKK	75.000 DKK	100.000 DKK
Årsværkspotentiale landsretterne	3,64	6,41	8,57
Administrativt overhead	0,53	0,94	1,26
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	1,32	2,13	2,90
Provenutab - retsafgifter	0,24	0,47	0,77
Besparelse fri proces konto	1,37	2,41	3,22
Samlet potentiale	3,98	7,17	9,38
BØRNEFJERNELSESSAGER			
Årsværkspotentiale landsretterne	1,37		
Administrativt overhead	0,21		
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	0,68		
Provenutab - retsafgifter	0,00		
Besparelse fri proces konto	1,50		
Samlet potentiale	2,40		
OMKOSTNINGSKÆREMÅL			
GRÆNSE:	50.000 DKK	75.000 DKK	100.000 DKK
Årsværkspotentiale landsretterne	1,65	1,88	1,98
Administrativt overhead	0,24	0,27	0,29
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	0,59	0,69	0,73
Provenutab - retsafgifter	0,06	0,07	0,07
Besparelse fri proces konto	0,63	0,72	0,76
Samlet potentiale	1,87	2,12	2,22
FOGEDKÆREMÅL			
GRÆNSE:	50.000 DKK	75.000 DKK	100.000 DKK
Årsværkspotentiale landsretterne	0,48	0,58	0,65
Administrativt overhead	0,07	0,08	0,09
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	0,32	0,40	0,46
Provenutab - retsafgifter	0,02	0,03	0,03
Besparelse fri proces konto	0,18	0,22	0,25
Samlet potentiale	0,39	0,46	0,50
RETSPLEJEMÆSSIGE KÆREMÅL (GENEREL ÆNDRING)			
Årsværkspotentiale landsretterne	3,01		
Administrativt overhead	0,44		
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	3,13		
Provenutab - retsafgifter	0,17		
Besparelse fri proces konto	1,15		
Samlet potentiale	1,30		
RETSPLEJEMÆSSIGE KÆREMÅL (OMKOSTNINGER)			
Årsværkspotentiale landsretterne	0,45		
Administrativt overhead	0,05		
Merudgift - Procesbevillingsnævnet	-0,68		
Provenutab - retsafgifter	0,03		
Besparelse fri proces konto	0,17		
Samlet potentiale	1,33		

Økonomi og Analyse

Sagsbeh.: KRU

J.nr. 2012-4101-0045
19. november 2013

NOTAT

om vurdering af de økonomiske konsekvenser af visse forslag fra civiludvalget

1. Sammenfatning

Justitsministeriet har anmodet styrelsen om at vurdere de økonomiske konsekvenser af de forslag om bedre og mere effektiv behandling af civile sager (civiludvalget), som nævnes i udkastet til samlenotat i kapitel 5 samt kapitel 7-11. Styrelsen er opmærksom på, at udvalget endnu ikke har lagt sig fast på en endelig holdning endnu.

I afsnit 2 nedenfor fremkommer styrelsen med nogle overordnede bemærkninger om de økonomiske konsekvenser af forslagene. Det anføres bl.a., at de fleste af forslagene primært har betydning for den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i de civile sager, samt at der alene er relativt begrænsede potentialer forbundet med disse. Som følge af manglende data – bl.a. grundet at en række af forslagene omhandler delprocesser ved retterne - vil det generelt være vanskeligt at kvalificere de enkelte forslag yderligere.

Afsnit 3 indeholder nogle mere konkrete bemærkninger og styrelsens umiddelbare vurdering af de enkelte forslag. Vurderingerne er generelt forbundet med betydelig usikkerhed.

Mio. kr.	Anslået potentiale
	Lønsum og øvrig drift
Kapitel 5 (Bedste Praksis)	-
Kapitel 7 (forløbet frem til sagens anlæg)	0,4-0,6
Kapitel 8 (rets mægling)	-
Kapitel 9 (bevis spørgsmål)	0,8-1,0
- heraf syn og skøn	0,3-0,5
Kapitel 10 (sagens forberedelse)	0,4-0,6
Kapitel 11 (hovedforhandlingen)	1,8-2,3
Samlet	3,4-4,5

Tabellen ovenfor viser den samlede økonomiske betydning af alle forslag på baggrund af styrelsens umiddelbare vurdering. Som det fremgår, vurderes der at være et økonomisk potentiale for lønsum og øvrig drift på mellem ca. 3-5 mio. kr.

Den samlede vurdering af de økonomiske konsekvenser inkluderer Deloitte's forslag i analyse af civile sager om syn og skøn, fjernelse af kravet om underskrift af processkrifter, mulighed for at beslutte at der ikke skal udarbejdes fortegnelse i småsager og digital udsendelse af domme, jf. nærmere beskrivelse nedenfor under de enkelte forslag. Hvis man bortser fra de forslag, hvor der er overlap i forhold til Deloitte, vurderes det samlede potentiale til ca. 1-3 mio. kr.

Der er behov for en nærmere drøftelse af de øvrige forslag fra Deloitte, idet man bl.a. skal have for øje, at en række af de forslag, der indebærer digitalisering, også indgår i business cases og effektiviseringsdrøftelser i andet regi. Der har tidligere på efteråret været et møde i Justitsministeriet med deltagelse af Finansministeriet med en indledende drøftelse af processen.

2. Generelt

Domstolsstyrelsen har gennemgået de i afsnit 1 nævnte forslag fra civiludvalget. Det er styrelsens vurdering, at der – bl.a. som følge af at der i vidt omfang er tale om en række mindre og sammenhængende forslag om ændring af processerne - er tale om forslag, hvor effekten primært vil være en reduktion i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for civile sager ved retterne samt en højnelse af kvaliteten. Generelt lægges der således ikke op til, at forløbet af en civil sag ved domstolene skal ændres, men derimod at en række af delprocesserne i større eller mindre grad skal justeres.

Styrelsen vurderer derfor samtidig, at der kun i relativt begrænset omfang vil kunne være besparelser forbundet med forslagene. Det er samtidig vigtigt at være opmærksom på, at en række af forslagene ikke er rettet mod domstolene som sådan, men derimod i en række tilfælde kun sigter mod en ændring af advokaternes, parternes og vidnernes adfærd. Det er derved en forudsætning for, at der – som en afledt konsekvens – kan ske visse besparelser, at disse adfærdsændringer slår igennem i det forudsatte omfang.

Der vil endvidere være visse overlap med de forslag, som Deloitte er kommet med i rapporten om analyse af de civile sager. Det gælder eksempelvis forslaget om ændring af reglerne om syn og skøn.

Domstolsstyrelsen finder, at det vil være yderst vanskeligt at kvalificere de nedenstående vurderinger yderligere, idet der generelt gælder, at der bl.a. som følge af, at en række af forslagene sigter mod at ændre delprocesser ved behandlingen af civile sager, ikke foreligger data, som kan anvendes til at vurdere effekten på baggrund af. Det vil derfor være vanskeligt at opstille forudsætninger for en analyse, når der ikke er sagsdata mv. at lægge disse forudsætninger ind over. Ingen af forslagene synes at have til hensigt at reducere antallet af civile sager ved retterne, hvorfor data om de samlede sagsantal fordelt på de enkelte sagstyper kun i meget begrænset omfang vil kunne anvendes til analyser mv.

Nedenfor følger styrelsens umiddelbare skøn over de økonomiske konsekvenser samt kommentarer til de enkelte forslag. De foretagne skøn er forbundet med betydelig usikkerhed.

3. Økonomiske konsekvenser forbundet med de enkelte forslag

3.1 Kapitel 5: Produktivitet (udbredelse af bedste praksis)

Det fremgår, at udvalget har noteret sig, at domstolene har et hold af Bedste Praksis-konsulenter, som kan anvendes af retterne. På den baggrund anbefales det, at produktiviteten også fremadrettet søges forbedret, bl.a. ved udbredelse af bedste praksis.

Domstolsstyrelsen kan bekræfte, at produktiviteten også fremadrettet vil blive søgt forbedret ved anvendelse af Bedste Praksis-konsulenter. Det er imidlertid særdeles vanskeligt at anslå, hvor meget det isoleret set kan bidrage til at øge produktiviteten på civilsagsområdet, da der ikke foreligger data om dette. Produktivitetsforbedringerne forbundet med bedste praksis opgøres således ikke særskilt, ligesom de i øvrigt hidtil har været anvendt til at realisere de generelle besparelser, som domstolene pålægges, så disse besparelser så vidt muligt ikke rammer sagsbehandlingstiden og kvaliteten i afgørelserne¹. Hertil kommer, at en del af de midler, der frigøres ved effektiviseringer også geninvesteres i bl.a. kvalitetsarbejde og retternes deltagelse i fælles projekter på domstolsområdet, herunder eksempelvis Video3 (implementering af et landsdækkende videokonferencesystem) samt JFS (juridiske fagsystemer).

Hvis der på et senere tidspunkt skal foretages analyser på dette punkt, vil der være behov for at identificere bedste praksis for processer mv. inden for de enkelte sagstyper, ligesom fokus bør være på, hvordan niveauet er for den ret, der udgør øvre kvartil, da det er urealistisk at løfte alle retter til det niveau, som den bedste ret har.

Den seneste periode med sagsophobning ved byretterne, herunder fokus på at afvikle ophobningen samt at nedbringe sagsbehandlingstiderne, bevirker endvidere et aktuelt behov for at fokusere på kvaliteten i retternes arbejde, således at den høje kvalitet kan blive fastholdt.

3.2 Kapitel 7: Forløbet frem til sagens anlæg

Civiludvalget er fremkommet med følgende forslag i kapitel 7 om forløbet frem til sagens anlæg:

- Pligt for parterne til at fremme sagen med fornøden hurtighed, undgå unødige sagsskridt og til at undersøge muligheden for en forligsmæssig løsning også forud for sagens anlæg.

¹ Domstolene har i 2013 gennemført en brugerundersøgelse, der viser, at brugernes tilfredshed med domstolene ligger på et højt niveau. Resultaterne forventes offentliggjort i begyndelsen af december 2013.

- Omkostningsmæssige konsekvenser for en part, som har forhalet sagen.
- Pligt for parterne til på det forberedende møde at redegøre for, hvilken dialog der forud for udtagelse af stævning har været mellem parterne om bl.a. muligheden for forlig.
- Hjemmel til at retten fordeler sagens omkostninger i forbindelse med isoleret bevisoptagelse med tilhørende konsekvensændring.
- anbefaling af flere advokatpålæg inden for de gældende regler.
- Mulighed for "vandret" henvisning til en tilstødende retskreds.
- Ophævelse af krav om original underskrift på processkrifter, herunder stævninger.

Det er vanskeligt at foretage en vurdering af de økonomiske konsekvenser forbundet med udvalgets forslag under kapitel 7. En væsentlig årsag hertil er, at forslagene i høj grad beror på en ændret adfærd hos advokaterne. Det vil således være en forudsætning, at adfærden slår igennem som ønsket. Hertil kommer, at det i givet fald må forventes at ske over et stykke tid – formentlig mindst et års tid - og ikke straks efter det tidspunkt, hvor ændringerne træder i kraft.

Styrelsen vurderer umiddelbart, at der vil kunne være en besparelse, hvis forslagene slår igennem i praksis, og tiltagene bevirker en reduktion i antallet af forberedende retsmøder, delafgørelser og øvrige delprocesser. Nogle gange udmønter en forhaling af en sag sig alene i udsættelser, som ikke koster så mange ressourcer for retten, ligesom et potentiale alene vil være forbundet med de mere ressourcetunge sager, idet langt størstedelen af de ca. 25.000 sager under sagstyperne almindelige sager, boligretssager og småsager, der slutter med erkendelsesdom, udeblivelsesdom eller hæves, ikke forventes at være påvirket. Hertil kommer, at et potentiale efter styrelsens opfattelse primært kan relateres til almindelige sager og boligretssager, da processen for småsager i forvejen er forenklet, ligesom det er begrænset, hvad de kan bære af omkostninger, hvorfor parterne har en naturlig interesse i at fremme disse.

Som det fremgår af udkastet til samlenotat fra civiludvalget, kan der også af de advokatetiske regler udledes en pligt til behørigt at fremme sagerne samt at søge sagen forligt eller henvist til retsmægling. På disse punkter vil de nye forslag således i et vist omfang være en integration i retsplejeloven af forpligtelser, der allerede gælder efter de advokatetiske regler. Hertil kommer, at der i mange sager har været en del kontakt mellem parterne forud for anlæg af sagen, da de fleste borgere og virksomheder typisk ikke har en interesse i at blive involveret i en retssag. Dette bevirker, at det er tvivlsomt, hvad disse forslag isoleret set bidrager til potentialemæssigt.

Forslaget om en ændring af retsplejelovens § 343, stk. 3, således at det er op til retten at fordele sagens omkostninger, vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser. Der gælder således, at tidligere bevissikring i nogle tilfælde vil føre til, at parten står bevismæssigt stærkere, og at modparten i nogle tilfælde vil vælge at imødekomme et økonomisk krav eller indgå forlig, hvorved en senere sag bortfalder, og dermed er forbundet med en ressourcebesparelse for domstolene. I andre tilfælde, vil et stærkere bevis føre til, at sager, der tidligere ikke ville være blevet rejst ved domstolene, gennemføres som følge af, at parten står bevismæssigt stærkere.

Der foreligger ikke statistik om antallet af selvmødere ved domstolene. Domstolsstyrelsen vurderer dog, at der er selvmødere i et relativt lavt antal sager, hvorfor en øget brug af advokatpålæg kun vil have begrænset effekt.

Forslaget om at ophæve kravet om original underskrift på processkrifter, herunder stævninger, er også behandlet af Deloitte i den netop afsluttede analyse af civile sager. Konsulentfirmaet skønner under gennemgangen af initiativerne om modtagelse af stævning og forberedelse af hovedforhandlingen, at der vil være i alt 0,2 mio. kr. i potentiale ved at fjerne kravet om underskrift af processkrifter (stævning 50.000 kr., svarskrift 80.000 kr., påstandsdokument 50.000 kr. og replik/duplik 50.000 kr.). Disse potentialer kan realiseres uden it-investeringer.

Forslaget om "vandret" henvisning mellem retter vil kunne bevirke en udjævning af de gennemsnitlige sagsbehandlingstider ved de enkelte byretter, idet sagsbehandlingstiden alt andet lige vil blive længere ved den byret, som modtager en sag, og kortere ved den byret, der afgiver en sag. Samtidig er det med til at minimere risikoen for fremtidig sagsophobning, idet muligheden for "vandret" henvisning vil være et ekstra værktøj ved uforudsete hændelser så som eksempelvis langtidssyge dommere eller modtagelsen af en række store nævningesager på samme tidspunkt ved retten. Forslaget giver derfor mulighed for en mere fleksibel ressourceudnyttelse, men vurderes ikke umiddelbart at være forbundet med et økonomisk potentiale.

Samlet set er det styrelsens vurdering, at forslagene i kapitel 7 primært vil kunne medvirke til en reduktion af den gennemsnitlige sagsbehandlingstid, samt at forslagene kun i begrænset omfang vil kunne være forbundet med et økonomisk potentiale ved domstolene. Det er styrelsens helt umiddelbare vurdering, at der isoleret set vil være et samlet potentiale på maksimalt ca. **0,4 – 0,6 mio.** kr. inkl. administrativt overhead, når forslagene er slået fuldt igennem.

3.3 Kapitel 8: Retsmægling

Udvalget har foreslået, at retsplejelovens § 273 gøres mere fleksibel, således at det bliver muligt, at dommere kan fungere som retsmæglere ved andre retter end eget embede, herunder eventuelt på tværs af instanser, efter aftale mellem retspræsidenterne.

Domstolsstyrelsen vurderer umiddelbart, at en ændring af reglen kan medføre, at kapaciteten til at foretage retsmægling ved de enkelte retter forøges. Konsekvensen af dette vil være, at sagsbehandlingstiden kan reduceres i nogle retsmæglingssager. Derimod finder styrelsen ikke, at der er grundlag for at antage, at forslaget vil være forbundet med et økonomisk potentiale, idet der, som det nævnes i udvalgets udkast til samlenotat, ikke er foretaget en nærmere analyse af de økonomiske effekter af retsmægling.

I øvrigt har styrelsen noteret sig, at udvalget i forlængelse af Deloittes analyse anbefaler, at der arbejdes mere systematisk på at identificere "bedste praksis" hos byretter, der har gode erfaringer med retsmægling inden for de enkelte sagskategorier, og at søge at udbrede denne praksis til øvrige byretter. Hvis årsagen til større succes med retsmægling ved nogle retter skal findes i øget brug af advokater som retsmæglere, er det vigtigt at være opmærksom på, at man i den situation alene flytter udgifterne fra en hovedkonto til en anden hovedkonto, da advokaterne får salær for retsmægling.

3.4 Kapitel 9: Bevissspørgsmål

Udvalget fremkommer med følgende forslag i kapitel 9 om bevisførelsen:

- Pligt for parterne til at angive tema for vidneførelse og begrundelse for, hvorfor vidnet er relevant.
- Pligt for parterne til at varsle deres respektive vidner om datoen for hovedforhandling, så snart denne er berammet, samt pligt for retten til at indkalde vidner i civile sager hurtigst muligt efter berømmelse af hovedforhandlingen.
- Yderligere krav til vidneindkaldelsens indhold.
- Mulighed for at retten kan henstille til parterne, at der søges indhentet skriftlig vidneerklæring.
- Forventning om øget brug af vidneafhøring ved hjælp af telekommunikation.
- Nye regler om syn og skøn.

Domstolsstyrelsen vurderer generelt, at de af udvalgets forslag, der omhandler vidners deltagelse i de civile sager, bl.a. vil kunne føre til færre omberømmelser samt bidrage til en optimering af processerne omkring bevisførelse ved brug af vidner. Det må forventes at udmønte sig i kortere sagsbehandlingstider, ligesom der vil være et vist økonomisk potentiale. Som følge af, at det er vanskeligt at vurdere, hvor mange omberømmelser, der kan undgås, samt hvor meget processerne kan optimeres, er det svært at sige noget om potentialets omfang på dette punkt. Det er dog styrelsens umiddelbare vurdering, at der vil være et potentiale i størrelsesordenen på op til ca. ½ mio. kr. inkl. administrativt overhead, når forslagene er slået fuldt igennem. Heri indgår potentialet forbundet med nye regler om syn og skøn ikke.

For så vidt angår øget brug af vidneafhøring ved hjælp af telekommunikation vil der være et potentiale forbundet med sparet rejsetid og vidnegodtgørelse. Dette vil overvejende komme parterne og ikke staten til gode, da det er parterne, der som udgangspunkt afholder disse udgifter.

Endvidere ønsker Domstolsstyrelsen for god ordens skyld at henlede opmærksomheden på, at det videokonferenceudstyr, som for tiden er under opsætning, i første omgang primært er forbeholdt anvendelse ved fristforlængelser mv. i straffesager, således at der kan ske den forventede ge-

vinstrealisering i Video3-projektet. Såfremt der er ledig kapacitet, vil udstyret selvsagt også kunne anvendes i civile sager. Forøgelse af kapaciteten til at omfatte flere retssale vil være forbundet med investeringer i ikke ubetydeligt omfang, idet prisen for at opsætte udstyr ca. 1 mio. kr. pr. retssal.

3.4.1 Særligt om nye regler for syn og skøn.

Udvalget har foreslået nye regler for syn og skøn, der skal medvirke til at effektivisere gennemførelse af syn og skøn i de civile sager. Det er styrelsens vurdering, at de af udvalget foreslåede ændringer i reglerne for syn og skøn ikke er helt så vidtgående som de ændringer, der er foreslået af Deloitte.

Deloitte har anført, at potentialet forbundet med syn og skøn udgør 0,6 mio. kr. På den baggrund er det umiddelbart Domstolsstyrelsens vurdering, at der er et potentiale forbundet med udvalgets forslag om syn og skøn på **ca. 0,3–0,5 mio. kr.** inkl. administrativt overhead.

3.5 Kapitel 10: Sagens forberedelse

Udvalget fremkommer med følgende forslag i kapitel 10 om sagens forberedelse:

- Pligt for parterne til i stævning og svarskrift at oplyse forslag til temaer til drøftelse på det forberedende møde.
- Mulighed for retten for at pålægge parterne at meddele deres foreløbige stillingtagen til nærmere angivne problemstillinger.
- Mulighed for retten for at pålægge parterne på det forberedende møde at redegøre for, hvilke initiativer der har været forud for dette møde (sammenhæng med pligt til at undersøge forligsmæssig løsning, jf. ovenfor under pkt. 3.2).
- Stramning af kravet om bemyndigelse til advokaten på det forberedende møde, således at der skal gives møde ved en person, der er bemyndiget til at træffe bestemmelse for så vidt angår spørgsmål af processuel karakter.
- Retten kan pålægge sagsøger at indlevere stævningstillæg i betalingspåkravssager.
- Krav om at indsigelse i betalingspåkravssager begrundes, herunder med blankettvang.

Det er styrelsens opfattelse, at det er vanskeligt at vurdere effekten af forslagene, men at der vil være kortere sagsbehandlingstider og et vist økonomisk potentiale forbundet med disse. Generelt vil forslagene således kunne medføre, at der på et tidligt tidspunkt sker en tilskæring af sagen med mere effektive processer til følge, ligesom pålægget om at redegøre for initiativer forud for det forberedende møde er med til at understrege pligten til at undersøge mulighederne for at forlige sagen. Der foreligger dog ikke data, der muliggør en nærmere analyse af, i hvilket omfang processerne kan effektiviseres.

Kravet om, at indsigelser i betalingspåkravssager skal begrundes, må alt andet lige forventes at føre til et fald i antallet af indsigelser med sparede ressourcer til følge. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at en stor del af de indsigelser, der falder væk, antagelig ville være blevet afgjort med udeblivelses- eller erkendelsesdom i civilretten, som er nogle af de mindst ressourcekrævende sager. Det må således antages, at parter, der ikke længere ønsker at komme med en indsigelse som følge af, at den skal begrundes, også kun i meget begrænset omfang har afgivet svarskrift i den civile sag under de nuværende regler. Konsekvensen heraf er, at de tager bekræftende til genmæle (erkendelsesdom) eller undlader at sende svar, hvilket medfører afsigelse af udeblivelsesdom.

Det må forventes, at der vil være en investering forbundet med øget anvendelse af (digitale) blanketter. Det mest hensigtsmæssige vil være at drøfte investeringens størrelse, når det står mere klart i hvilket omfang og på hvilken måde, der skal udvikles blanketter.

Det er styrelsens umiddelbare vurdering, at der vil være et samlet potentiale forbundet med forslagene på ca. **0,4-0,6 mio. kr.** inklusiv administrativt overhead. Dette er uden investeringer i digitale blanketter. Det er vigtigt, at være opmærksom på sammenhængen med forslagene om forløbet frem til sagens anlæg.

3.6 Kapitel 11: Hovedforhandlingen

Udvalget fremkommer med følgende forslag i kapitel 11 om sagens forberedelse:

- Retten kan bestemme, at hovedforhandling afholdes umiddelbart i forlængelse af det forberedende møde.
- Retten kan kræve ekstrakt også i sager, der behandles af én dommer.
- Retten kan beslutte, at der ikke skal udarbejdes fortegnelse i en småsag.
- Hjemmel til domme med begrænset sagsfremstilling i 3-dommersager.
- Hjemmel til digital udsendelse af domme

Forslagene om, at retten skal kunne beslutte, at der ikke udarbejdes fortegnelse i en småsag samt forslaget om hjemmel til at udsende domme digitalt, er også behandlet af Deloitte. De økonomiske konsekvenser af de to forslag er angivet til henholdsvis 0,5 mio. kr. og 0,8 mio. kr. Styrelsen har noteret sig dette.

De øvrige tre forslag må forventes at kunne medvirke til kortere sagsbehandlingstider og at være forbundet med et vist besparelspotentiale som følge af, at processerne bliver mere effektive, herunder navnlig at der kan spares tid ved forberedelse af sagen inden hovedforhandlingen, under hovedforhandlingen og ved den efterfølgende domsskrivning. Endvidere vil øget fokus på

muligheden for og brugen af tilkendegivelser også kunne medføre, at der vil være et antal civile sager, hvor der ikke skal skrives dom. Styrelsen har samtidig noteret sig, at udvalget har fundet anledning til at fremhæve, at det konkret er retten, som beslutter, om retten vil komme med en tilkendegivelse, eller om sagen skal optages til dom, og at udvalget ikke finder det hensigtsmæssigt at foreslå en nærmere regulering af området.

Styrelsen har på det foreliggende grundlag ikke mulighed for at vurdere det præcise omfang af besparelspotentialet, da der ikke foreligger tilstrækkelige data til brug for en nærmere analyse. Det er umiddelbart styrelsens vurdering, at det samlede potentiale forbundet med forslagene – dvs. inklusiv mulighed for at fravælge fortegnelse i småsager og digital udsendelse af domme – udgør mellem 1,8 og 2,3 mio. kr. inklusiv administrativt overhead.

Endelig har styrelsen noteret sig udvalgets anbefaling af at igangsætte et arbejde med at identificere bedste praksis på området for berømmelse af hovedforhandling, således at denne kan udbredes.